

RP 320/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av kärnenergilagen och av strålskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att kärnenergilagen och strålskyddslagen ändras. Syftet med propositionen är att göra Strålsäkerhetscentralens oberoende ställning i tillsynen över säkerheten vid användningen av kärnenergi tydligare. Strålsäkerhetscentralens behörighet i fråga om strålningsövervakning av omgivningen föreslås bli utvidgad och Strålsäkerhetscentralen föreslås få behörighet att meddela föreskrifter om omständigheter som rör kärnsäkerheten.

I propositionen föreslås det att det till kärnenergilagen fogas bestämmelser om de villkor som ska tas in i statsrådets principbeslut och om Strålsäkerhetscentralens utlåtande över ansökan om tillstånd.

I propositionen föreslås dessutom att den kärnsäkerhetsforskningsavgift som tas ut hos dem som innehar kärnanläggning och den

avgift som tas ut hos kärnavfallshanteringskyldiga höjs för en bestämd tid i syfte att utveckla infrastrukturen för forskningen i kärnsäkerhet och kärnavfallshantering. Det föreslås vidare bestämmelser om tidpunkten för när de avgifter som föreskrivs i lag bestäms.

Det föreslås att strålskyddslagen ändras så att Strålsäkerhetscentralens behörighet i fråga om strålningsövervakning av omgivningen stärks och att Strålsäkerhetscentralens behörighet att meddela bindande föreskrifter om säkerheten vid användningen av strålning ökas.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt med undantag för vissa bestämmelser i kärnenergilagen, vilka avses träda i kraft den 1 januari 2016.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
Kärnenergilagen	3
Strålskyddslagen.....	4
2.2 Internationell utveckling	5
2.3 Bedömning av nuläget	5
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	8
3.1 Målsättning.....	8
3.2 De viktigaste förslagen.....	8
Kärnenergilagen	8
Strålskyddslagen.....	8
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
Kärnenergilagen	9
Strålskyddslagen.....	10
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	10
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	10
DETALJMOTIVERING	12
1 LAGFÖRSLAG	12
1.1 Kärnenergilagen.....	12
1.2 Strålskyddslagen	18
2 IKRAFTTRÄDANDE	21
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH LAGSTIFTNINGSORDNING	21
LAGFÖRSLAG	24
1. Lag om ändring av kärnenergilagen	24
2. Lag om ändring av strålskyddslagen	28
BILAGA	31
PARALLELLTEXTER	31
1. Lag om ändring av kärnenergilagen	31
2. Lag om ändring av strålskyddslagen	37

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Den internationella utvecklingen på kärnenergiområdet under den senaste tiden har framhävt vikten av tillsynsmyndighetens oberoende ställning. Större uppmärksamhet än tidigare har fästs vid saken särskilt efter olyckan i Fukushima och många länder har vidtagit åtgärder för att reformera sin lagstiftning för att säkerställa säkerhetsmyndighetens oberoende ställning. Också Europeiska unionen och Internationella atomenergiorganet (IAEA) uppdaterar sina egna krav.

Vid den utvärdering som gjordes i Finland hösten 2012, dvs. IAEA:s Integrated Regulatory Review Service (IRRS), konstaterades det att tillsynsmyndighetens oberoende i praktiken är på en tillfredsställande nivå, men det rekommenderades att mer explicita bestämmelser om det ska tas in i lag.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Kärnenergilagen

Kärnenergilagen (990/1987) innehåller de allmänna principerna för användningen av kärnenergi samt bestämmelserna om säkerheten vid användning av kärnenergi, kärnavfallshanteringen, tillstånden för användning av kärnenergi och övervakningen av den samt om behöriga myndigheter. Med användning av kärnenergi avses sådan verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för kärnenergilagen och som täcker samtliga verksamheter i anslutning till kärnenergi och produktionen av kärnenergi från gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som syftar till produktion av uran och torium ända till placeringen av kärnavfall i slutförvar. Författningar som preciserar kärnenergilagen har utfärdats i form av kärnenergiförordningen (161/1988) samt statsrådets förordning om säkerheten vid kärnkraftverk (733/2008), som har ersatts av statsrådets nya förordning om säkerheten vid kärnkraftverk (717/2013), statsrådets förordning om skyddsarrange-

mang vid användning av kärnenergi (734/2008), statsrådets förordning om beredskapsarrangemang vid kärnkraftverk (735/2008), som har ersatts av statsrådets förordning om beredskapsarrangemang vid kärnkraftverk (716/2013), och statsrådets förordning om säkerheten vid slutförvaring av kärnavfall (736/2008).

Kärnenergiförordningen har karaktären av procedurregler som innehåller bestämmelser om bl.a. ansökningar om tillstånd som berättigar till användning av kärnenergi och behandlingen av nämnda ansökningar, förfarandet vid planeringen av kärnavfallshanteringen och reserveringen av medel för kostnader för kärnavfallshanteringen samt om de uppgifter som ska lämnas till de myndigheter som övervakar användningen av kärnenergi. Kärnenergiförordningen innehåller också definitioner på kärnenergilagens tillämpningsområde och teknisk-fysikaliska definitioner som krävs för verifiering av att lagen följs till punkt och pricka, gränsvärden och andra bestämmelser som preciserar detaljerna i kärnenergilagens utkanter.

Den säkerhetsnivå som anges i kärnenergilagen preciseras av allmänna säkerhetsföreskrifter som utfärdats med stöd av ovan nämnda statsrådsförordningar. I dessa föreskrivs det om de krav som ställs på användningen av kärnenergi och på konstruktionen och uppförandet av kärnanläggningar, vilka närmast är av teknisk art.

De bestämmelser om kärnsäkerheten som ingår i kärnenergilagen och i statsrådets förordningar har preciserats ytterligare genom de detaljerade säkerhetskrav som utformats och publicerats av Strålsäkerhetscentralen. I dessa tekniska regelverk som är kända som kärnkraftverksdirektiv (nedan *KKV-direktiv*; på finska *YVL*) ställs detaljerade krav beträffande samtliga delområden som är viktiga med tanke på säkerheten vid användningen av kärnenergi. Strålsäkerhetscentralen utfärdar *KKV-direktiv* med stöd av 7 r § i kärnenergilagen. *KKV-direktiven* publiceras i Strålsäkerhetscentralens föreskriftssamling. Strålsäkerhetscentralen har nu slutfört arbetet med att revidera regelverket. Syftet med re-

videringen har varit att uppdatera strukturen hos och innehållet i regelverket.

Enligt kärnenergilagen ankommer den högsta ledningen och tillsynen på kärnenergiområdet på arbets- och näringsministeriet. Övervakningen av säkerheten vid användning av kärnenergi ankommer å sin sida på Strålsäkerhetscentralen. I kärnenergilagen finns bestämmelser om de uppgifter som hör till den tillsyn som utövas av Strålsäkerhetscentralen samt om de tillsynsbefogenheter som uppgifterna förutsätter. Strålsäkerhetscentralen har befogenheter att ålägga tillsåndshavaren eller annan verksamhetsidkare att lämna de uppgifter och utredningar som behövs för övervakning av säkerheten, granska deras verksamhet samt ställa krav och utfärda föreskrifter som är nödvändiga för säkerställande av att användningen av kärnenergi är säker. Strålsäkerhetscentralen är också tillsynsmyndighet i fråga om de tryckbärande anordningarna i kärnanläggningar. I kärnenergilagen föreskrivs om myndigheternas befogenheter för den händelse att någon försummar att iaktta lagen eller en författning som utfärdats med stöd av den.

År 2008 genomgick kärnenergilagen en ganska omfattande revidering. Då ändrades bl.a. kärnenergilagens bestämmelser om bemyndigande, så att de är förenliga med den gällande grundlagen. I lagen intogs dessutom några bestämmelser om kärnsäkerhet som tidigare hade funnits på lägre författningsnivå och som enligt den nya grundlagen ska utfärdas i lag. I lagen intogs samtidigt också bestämmelser om maktmedel i syfte att skydda användningen av kärnenergi mot lagstridig verksamhet.

Till kärnenergilagen fogades år 2008 ett nytt 2 a kapitel som gäller säkerheten vid användning av kärnenergi. I kapitlet föreskrivs bl.a. om statsrådets behörighet att genom förordning utfärda allmänna säkerhetsföreskrifter som preciserar bestämmelserna i kapitlet samt om Strålsäkerhetscentralens behörighet att uppställa detaljerade säkerhetskrav för förverkligande av den nivå av säkerhet som föreskrivs i kärnenergilagen.

Som resultat av lagstiftningsreformen år 2008 har grundnivån på kärnsäkerheten angivits i kärnenergilagen, och de allmänna säkerhetsföreskrifter som preciserar lagen har

utfärdats genom statsrådets förordningar. I samband med lagreformen år 2008 utfärdades de fyra ovan nämnda förordningarna av statsrådet (statsrådets förordningar om säkerheten vid kärnkraftverk, om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi, om beredskapsarrangemang vid kärnkraftverk samt om säkerheten vid slutförvaring av kärnavfall) vilka innehåller bestämmelser om de allmänna säkerhetsföreskrifterna för kärnkraftverk.

En ändring av kärnenergilagen (269/2011) trädde i kraft vid ingången av juni 2011. Genom den sattes de krav som ställs i rådets direktiv 2009/71/Euratom om upprättande av ett gemenskapsramverk för kärnsäkerhet vid kärntekniska anläggningar (kärnsäkerhetsdirektivet) i kraft. Lagen om ändring av kärnenergilagen (622/2011), som stiftades i samband med ändringen av gruvlagen, trädde i kraft vid ingången av juli 2011. Genom en lagändring (410/2012) som trädde i kraft vid ingången av augusti 2012 ändrades bestämmelserna om Strålsäkerhetscentralens tillsynsbefogenheter, fogades bestämmelser om godkännande av besiktningsorgan, provningsorgan och certifieringsorgan och om deras befogenheter samt höjdes den avgift som kärnanläggningar betalar till kärnsäkerhetsforskningsfonden så att avgiften motsvarar höjningen av den allmänna kostnadsnivån. I augusti 2013 genomfördes rådets direktiv 2011/70/Euratom om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall (kärnavfallsdirektivet) genom en ändring av kärnenergilagen (499/2013).

Strålskyddslagen

Strålskyddslagen (592/1991) innehåller allmänna principer om användningen av strålning och annan verksamhet som medför exponering för strålning samt bestämmelser om säkerheten hos, tillstånden för och övervakningen av strålningsverksamhet samt om behöriga myndigheter. Med strålningsverksamhet avses användning av strålning och en verksamhet eller ett förhållande där den exponering för naturlig strålning för vilken människor utsätts medför eller kan medföra men för hälsan. Bestämmelser som komplet-

terar strålskyddslagen har utfärdats genom strålskyddsförordningen (1512/1991) samt genom vissa förordningar och beslut som utfärdats av social- och hälsovårdsministeriet. Strålsäkerhetscentralen utfärdar dessutom med stöd av 70 § 2 mom. i strålskyddslagen allmänna strålsäkerhetsanvisningar (s.k. ST-direktiv) om upprätthållande av den säkerhetsnivå som anges i strålskyddslagen.

Enligt strålskyddslagen utövar social- och hälsovårdsministeriet den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över verksamhet som medför exponering för strålning. I sådana fall som inbegriper användning av kärnenergi enligt kärnenergilagen eller kommersiell tillverkning av och handel med samt import och export av strålkällor utövas den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över sådan verksamhet som medför exponering för strålning dock av arbets- och näringsministeriet. Strålsäkerhetscentralen utövar tillsyn över att strålskyddslagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den iakttas. Strålsäkerhetscentralen är tillståndsmyndighet i fråga om användningen av strålning och har inspektionsrätt och rätt till information samt rätt att utfärda föreskrifter om vissa saker.

Strålskyddslagen har ändrats ett flertal gånger efter det att lagen trädde i kraft. De viktigaste ändringarna har samband med sätandet i kraft av rådets direktiv 96/29/Euratom om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning och rådets direktiv 97/43/Euratom om skydd för personers hälsa mot faror vid joniserande strålning i samband med medicinsk bestrålning och om upphävande av direktiv 84/466/Euratom (MED-direktivet) år 1998 samt av direktiv 2003/122/Euratom om kontroll av slutna radioaktiva strålkällor med hög aktivitet och herrelösa strålkällor (strålkälls-direktivet) år 2005. Under de närmaste åren bör strålsäkerhetslagstiftningen bli föremål för en helhetsöversyn på grund av ikraftträdandet av det grundläggande direktivet om strålskydd i Europeiska unionen, dvs. rådets direktiv 2013/59/Euratom om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd mot de faror som uppstår till följd av exponering

för joniserande strålning, och om upphävande av direktiven 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom och 2003/122/Euratom, nedan BSS-direktivet, och på grund av att lagstiftningen delvis blivit otidsenlig. Förkortningen BSS härleds från engelskans uttryck "Basic Safety Standards" och åsyftar de grundläggande standarderna om säkerheten vid användningen av strålning och strålskyddet. Genom det nya direktivet upphävs fem separata direktiv, inklusive de ovan nämnda sex direktiven, den 8 februari 2018 då det nya direktivet ska senast ska sättas i kraft.

2.2 Internationell utveckling

Den senaste tidens internationella utveckling på kärnenergiområdet visar hur viktigt det är att tillsynsmyndigheten har en oberoende ställning. Större uppmärksamhet än tidigare har fästs vid saken särskilt efter olyckan i Fukushima och bl.a. Japan och Korea har vidtagit åtgärder för att reformera sin lagstiftning för att framhäva säkerhetsmyndighetens oberoende ställning. Det är aktuellt med en debatt om kärnsäkerhetsmyndighetens ställning också i andra länder som använder kärnenergi. Kompletteringen av kärnsäkerhetsdirektivet förbereddes åren 2013-2014 och arbetet slutfördes under sommaren 2014. Vid ändringen preciseras kraven angående kärnsäkerhetsmyndighetens oberoende ställning. Till följd av olyckan i Fukushima ska också IAEA:s krav angående myndighetsverksamheten revideras och också arbetet för att reformera internationella kärnsäkerhetskonventionen pågår som bäst. Syftet med reformerna är att precisera, förenhetliga och klarlägga kraven angående myndighetsverksamhetens oberoende.

2.3 Bedömning av nuläget

Kärnenergilagen och strålskyddslagen har ändrats flera gånger efter att de har trätt i kraft. Ändringarna har handlat om uppdatering eller komplettering av lagarna eller de har haft samband med utvecklingen av den nationella eller internationella författningsmiljön. Största delen av ändringarna har varit av teknisk art och har handlat om t.ex. ge-

nomförandet av EU:s procedurregler.

Någon övergripande översyn av kärnenergilagen har inte gjorts under de 20 år som lagen varit i kraft, eftersom de grundläggande principerna i kärnenergilagen och de förfaranden som anknyter till kärnanläggningar med stor allmän betydelse betraktas fortfarande långt som acceptabla och de anses också uppfylla de internationella krav som ställs på dem, t.ex. kraven beträffande medborgarnas möjligheter att påverka beslutsfattandet i miljöfrågor. Således har det inte ansetts vara motiverat att reformera hela lagen när denna proposition beretts. Det finns dock behov av att revidera några enskilda bestämmelser i kärnenergilagen.

Strålskyddslagen har stiftats år 1991. Strålskyddslagen och de förordningar som utfärdats med stöd av den är till stora delar föråldrade, detta gäller bl.a. bemyndiganden att utfärda förordning, och de motsvarar inte de nuvarande konstitutionsrättsliga kraven. De ändringar som under årens lopp har gjorts i lagen har lett till att bestämmelserna delvis blivit orediga och motstridiga. En totalreform av strålskyddslagen kommer att göras i samband med genomförandet av BSS-direktivet före den 6 februari 2018.

Enligt 55 § i kärnenergilagen ankommer övervakningen av säkerheten vid användning av kärnenergi på Strålsäkerhetscentralen. Enligt paragrafen ska Strålsäkerhetscentralen lägga fram förslag till allmänna säkerhetsföreskrifter, men Strålsäkerhetscentralen har inte juridiska möjligheter att påverka det huruvida förslagen tas upp till behandling i statsrådet och i vilken form de godkänns. Säkerställandet av Strålsäkerhetscentralens oberoende förutsätter att Strålsäkerhetscentralen med stöd av kärnenergilagen självständigt kan utfärda allmänna säkerhetsföreskrifter.

Under de senaste åren man på kärnenergiområdet internationellt i allt högre grad framhåvt tillsynsmyndighetens oberoende ställning. Tillsynen över säkerheten vid användningen av kärnenergi ska vara oberoende av ekonomiska och politiska intressen. Den gällande kärnenergilagstiftningen är inte oproblematiserad med tanke på Strålsäkerhetscentralens oberoende. År 2012 gjorde en IRRS-utvärderingsgrupp (Integrated Regulatory Review Service) en bedömning av an-

vändningen av kärnenergi och strålning i Finland samt av myndighetstillsynen och beredskapen inför olyckor i samband därmed. En av utvärderingsgruppens viktigaste rekommendationer var att Strålsäkerhetscentralens ställning som myndighet som är oberoende av t.ex. politiska beslutsfattare ska tydligare än nuförtiden skrivas in i den finska lagstiftningen.

I 1 § i lagen om strålsäkerhetscentralen (1069/1983) föreskrivs det att för förhindrande och begränsning av skadliga inverkaner av strålning, för säkerhetskontroll vid användning av strålning och kärnenergi samt för forskning, utbildning och information i anslutning till dessa uppgifter finns en strålsäkerhetscentral, som är underställd social- och hälsovårdsministeriet.

Strålsäkerhetscentralens behörighet enligt kärnenergilagen i ärenden som gäller statsrådets principbeslut och tillstånd som beviljas av statsrådet baserar sig på 11, 12, 21 och 23 § i kärnenergilagen. I 11 § i kärnenergilagen föreskrivs det om statsrådets principbeslut. Enligt 11 § 1 mom. krävs det för uppförande av en kärnanläggning med stor allmän betydelse statsrådets principbeslut om att uppförandet är förenligt med samhällets helhetsintresse.

Enligt 12 § ska arbets- och näringsministeriet inhämta Strålsäkerhetscentralens preliminära säkerhetsuppskattning om en ansökan om principbeslut för en kärnanläggning. I sin bedömning tar Strålsäkerhetscentralen ställning till huruvida kärnanläggningen kan byggas så att den uppfyller finländska kärnsäkerhetskrav. I 23 § finns en allmän bestämmelse om behandlingen av ansökningar som gäller tillstånd att uppföra kärnanläggning och tillstånd att driva anläggningen samt alla andra tillstånd som gäller användningen av kärnenergi. Enligt 1 mom. ska överansökan om tillstånd utåt begäras av Strålsäkerhetscentralen, om inte detta på grund av verksamhetens natur är uppenbart onödigt. Enligt 6 § ska användningen av kärnenergi vara säker och får inte orsaka skada på människor, miljö eller egendom. Enligt 55 § 1 mom. ankommer övervakningen av säkerheten vid användning av kärnenergi på Strålsäkerhetscentralen.

Av de ovan nämnda bestämmelserna följer

att Strålsäkerhetscentralen har de jure veto-rätt i principbesluts- och tillståndsärenden enligt 11 §, 12 §, 18-20 § och 23 § i kärnenergilagen. Om det enligt Strålsäkerhetscentralens preliminära säkerhetsuppskattning eller utlåtande inte föreligger tillräckliga förutsättningar att bygga en anläggning så att den uppfyller säkerhetskraven, har statsrådet eller tillståndsmyndigheten inte förutsättningar att fatta ett positivt beslut i ärendet.

I 21 § i kärnenergilagen finns bestämmelser om tillstånd för annan användning av kärnenergi än vid kärnanläggningar. Enligt 3 mom. då det prövas om tillstånd för gruvdrift och malmanrikningsverksamhet enligt kärnenergilagen ska beviljas, ska Strålsäkerhetscentralen konstatera att verksamheten uppfyller villkoren enligt 21 § 1 mom. 1 och 3—5 punkten. Till villkoren hör bl.a. att verksamheten uppfyller säkerhetskraven enligt kärnenergilagen. Strålsäkerhetscentralens vetorätt har uttryckligen skrivits in i lag när det gäller projekt för gruvdrift och malmanrikning.

Enligt strålskyddslagen utövar Strålsäkerhetscentralen, tillsyn över att strålskyddslagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den iakttas samt över användningen av strålning i medicinska sammanhang.

Internationella atomenergiorganet (IAEA) publicerade en slutlig version av slutrapporten om IRRS-utvärderingen i december 2012. I rapporten föreslås bl.a. att kärnenergilagen ska ändras så att Strålsäkerhetscentralens behörighet i samband med tillståndsprövning i frågor som rör säkerheten hos en kärnanläggning, särskilt när det gäller uppställande av tillståndsvillkor, ska fastställas klart och entydigt i lag. I IRRS-utvärderingsgruppens rapport rekommenderades det dessutom att Strålsäkerhetscentralen bör avstå från den nuvarande praxisen enligt vilken den genomför program för miljöövervakning i kärnkraftverkens omgivning som avgiftsbelagd service för tillståndshavarnas räkning. Enligt IRRS-utvärderingsgruppens rekommendation bör Strålsäkerhetscentralen genomföra ett oberoende strålningsövervakningsprogram i omgivningen för att verifiera resultaten av det miljöövervakningsprogram som krävs av tillståndshavarna.

I Finland har forskningsinfrastrukturen på

kärnenergiområdet utvecklats långsiktigt. Också internationella krav förpliktar Finland till detta. En del av den nationella infrastrukturen håller dock på att föråldras och dessa delar ska ersättas med nya.

Europeiska unionens kärnsäkerhetsdirektiv och ändringen av det (rådets direktiv 2014/87/Euratom) förutsätter att medlemsstaterna har en oberoende förmåga att upprätthålla en hög nivå av kärnsäkerhet, kompetens och forskning som förbättrar dessa. Samma krav ingår i Internationella atomenergiorganets konvention om kärnsäkerhet (FörS 74/96).

Arbets- och näringsministeriet har utrett användningen av sådana särskilda förmögenheter som samlats för säkerställande av sakkunskapen ur perspektivet för sådant statligt stöd som avses i artikel 107.1 i EU-fördraget och konstaterat att användningen av särskilda förmögenheter till forskning och forskningsinfrastrukturer inom forskningsorganisationer inte är bedrivande av ekonomisk verksamhet, eftersom finansieringen uppfyller alla tre kriterier som uppställts: forskningen inbegriper utbildning, forskningen sker inom ramen för faktiskt samarbete och forskningsresultaten ges en omfattande spridning på ett icke diskriminerande sätt.

Arbets- och näringsministeriet har åren 2013—2014 tillsammans med de nationella intressentgrupperna låtit uppgöra en strategi för forskningen på kärnenergiområdet. En av rekommendationerna i strategin lyder: "Byggandet, upprätthållandet och utnyttjandet av infrastrukturen ska samordnas på den nationella nivån. Finansieringen ska skötas på lång sikt och de nationella finansierarnas roller ska klarläggas". Forskningsstrategin utarbetades på basis av en rekommendation från arbets- och näringsministeriets nationella kompetensarbetsgrupp på kärnenergiområdet år 2012. För att de internationella kraven ska kunna uppfyllas och de ovan nämnda inhemska skyldigheterna fullgöras förutsätts en tillräckligt högklassig inhemsk infrastruktur som omfattar t.ex. laboratorier för undersökning av strukturer och kärnavfallshantering samt termohydrauliska experimentanläggningar. Det arbete som gjorts av den nationella kompetensarbetsgruppen på kärnenergiområdet baserar sig på riskdagens uttalande

under processen för godkännande av principbesluten om kärnanläggningar år 2010.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att göra Strålsäkerhetscentralens oberoende ställning som säkerhetsmyndighet tydligare. För att säkerheten vid användningen av kärnenergi och strålning ska kunna säkerställas är det viktigt att säkerhetstillsynen är oberoende från politiska och ekonomiska intressen.

De föreslagna höjningarna av de avgifter som nämns i 7 a kap. i kärnenergilagen möjliggör en ny fas i utvecklingen av kärnsäkerhetsforskningens infrastruktur och bevarande av den höga nivån på kunnandet och utveckling av kunnandet.

3.2 De viktigaste förslagen

Kärnenergilagen

Det föreslås att Strålsäkerhetscentralens tillsynsrättigheter utökas så att Strålsäkerhetscentralen i fortsättningen i egenskap av myndighet ska genomföra strålningsövervakning av kärnkraftverkens och gruvornas omgivning. Hittills har Strålsäkerhetscentralen utfört strålningsmätningar i kärnkraftverkens omgivning som avgiftsbelagd serviceverksamhet. Detta är ett problematiskt tillvägagångssätt inte enbart med tanke på tillsynens oberoende utan också därför att dokument som avfattas inom ramen för sådan avgiftsbelagd serviceverksamhet inte omfattas av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), vilket försvårar t.ex. informationen om strålningssituationen i ett kärnkraftverk eller en gruvans omgivning i eventuella störningsfall.

Bestämmelserna i 7 q § föreslås bli ändrade så att rätten att utfärda allmänna säkerhetsföreskrifter ska överföras på Strålsäkerhetscentralen.

Till lagen föreslås bli fogad en ny 14 a §, i vilken det föreskrivs om de villkor som ska tas in i statsrådets principbeslut.

Till lagen föreslås bli intagen en bestäm-

melse om att ett förslag på tillståndsvillkor angående säker användning av kärnenergi ska inkluderas i det utlåtande över tillståndsansökan som Strålsäkerhetscentralen ger med stöd av 23 § i kärnenergilagen. Enligt den bestämmelse som föreslås bli intagen i 25 § i kärnenergilagen ska tillståndsmyndigheten ta hänsyn till Strålsäkerhetscentralens ovan nämnda förslag till tillståndsvillkor när denne beviljar ett tillstånd enligt kärnenergilagen.

Den kärnsäkerhetsavgift som avses i 53 a § och den avgift som enligt 53 b § i kärnenergilagen ska samlas in hos kärnavfallshanteringsskyldiga föreslås bli höjda betydligt. I enlighet med de riktlinjer för utveckling av kunnandet på kärnenergiområdet som dragits upp och riktlinjerna i forskningsstrategin går man över till nästa fas i utvecklingen av forskningsinfrastrukturen. Genom de temporära höjningar som nu genomförs säkerställs för sin del finansieringen av investeringar. Den första höjningen ska träda i kraft vid ingången av 2016.

Behovet av forskning sträcker sig över minst 100 år. Infrastrukturutvecklingen inriktar sig på verksamheterna i VTT:s Kärnsäkerhetshus, som håller på att byggas i Otnäs, och på Villmanstrands tekniska universitets forskningslaboratorier för beräknad värme- och flödesteknik. Efter den aktuella utvecklingen av infrastrukturen i Otnäs är avsikten att man koncentrerar sig på utvecklingen av infrastrukturen i Villmanstrand.

Strålskyddslagen

Det föreslås att Strålsäkerhetscentralens behörighet att utfärda föreskrifter om förverkligandet av den nivå av säkerhet som anges i strålskyddslagen ska utökas. Föreskrifterna riktar sig i huvudsak till innehavare av säkerhetstillstånd enligt strålskyddslagen och genom dem preciseras de krav och skyldigheter som åläggs i lagen. När det gäller användningen av strålning har Strålsäkerhetscentralen redan nu med stöd av den gällande lagen viss behörighet att utfärda föreskrifter. Utöver de egentliga bindande föreskrifterna har de s.k. ST-direktiv, som Strålsäkerhetscentralen utfärdar, faktiskt en ganska bindande verkan, eftersom de utgör villkor för säkerhetstillstånd enligt strålskyddslagen. Ef-

tersom ST-direktivens status inte längre uppfyller kraven i den gällande grundlagen, föreslås att Strålsäkerhetscentralen ges bemyndigande att utfärda föreskrifter om vissa särskilt angivna detaljer. Det finns också ett behov av att utvidga och precisera Strålsäkerhetscentralens behörighet att utfärda föreskrifter. Innan Strålsäkerhetscentralen utfärdar några föreskrifter ska den höra tillståndshavare, strålsäkerhetsdelegationen, ministerierna och andra myndigheter i behövlig utsträckning.

I den finska versionen av propositionen används ett modernt uttryck "toiminnanharjoittaja" (verksamhetsutövare) fastän man i 13 § i strålskyddslagen använder formen som består av två ord, "toiminnan harjoittaja". Det är ändamålsenligt att man i samband med denna delreform av lagen inför det sammansatta ordet "toiminnanharjoittaja" som redan är etablerat annanstans i lagstiftningen. I samband med den kommande totalreformen av lagen bör sedan det sammansatta ordet "toiminnanharjoittaja" användas i hela den finska versionen av lagen.

4 Propositionens konsekvenser

Kärnenergilagen

Propositionens direkta konsekvenser inriktar sig närmast på myndighetssamarbete. De temporära lagändringar som föreslås inverkar på säkerhetsövervakningens oberoende och säkerställer därigenom för sin del säkerheten vid användningen av kärnenergi och strålning.

Nuförtiden köper tillståndshavarna analyserna av radioaktiva ämnen i anslutning till strålningsövervakningen av omgivningen av Strålsäkerhetscentralen som utför dem som avgiftsbelagd service. I fortsättningen föreslås Strålsäkerhetscentralen genomföra tillsynen som myndighetsarbete och fakturera kostnaderna hos tillståndsinnehavarna. Lagändringen innebär inte någon betydande ändring i Strålsäkerhetscentralens eller kraftbolagens kostnader.

Strålsäkerhetscentralen har redan hittills med stöd av den gällande kärnenergilagen utarbetat förslag till allmänna säkerhetsföre-

skrifter som har givits i form av statsrådets förordningar. I fortsättningen ska Strålsäkerhetscentralen ha hela ansvaret för utarbetandet, fastställandet och upprätthållandet av sådana föreskrifter.

Ändringarna i tillståndsprocessen har konsekvenser närmast för myndigheternas arbete. Strålsäkerhetscentralen ska i sitt utlåtande inkludera ett förslag till tillståndsvillkor och tillståndsmyndigheten ska i sitt tillståndsbeslut ta hänsyn till förslaget till tillståndsvillkor.

Det föreslås att den kärnsäkerhetsavgift som avses i 53 a § i kärnenergilagen ska höjas för tio år för att den infrastruktur som används för kärnsäkerhetsforskningen ska kunna utvecklas. Den nuvarande avgiften, som justerats år 2012, är 260 euro per megawatt av kärnanläggningens termiska effekt. Avgiften föreslås vara 570 euro åren 2016—2020 och 390 euro åren 2021—2025. Grunden till höjningen utgör föräldrandet av den forskningsinfrastruktur som behövs för kärnsäkerhetsforskning och det ökade utvecklingsbehovet, eftersom de finländska kärnanläggningarna befinner sig i olika faser av livscykeln, de är sinsemellan olika och deras antal har ökat. För närvarande uppgår den finansiering av kärnsäkerhetsforskningen som samlats till statens kärnavfallshanteringsfond, som står utanför statsbudgeten, till sammanlagt cirka 5,7 miljoner euro. Höjningens effekt på det belopp som ska samlas in åren 2016—2020 är 3,2 miljoner euro och åren 2021—2025 0,4 miljoner euro. Statsrådet avslog den 25 september 2014 Teollisuuden Voima Oyj:s ansökan om uppskjutande av tidpunkten för inlämning av ansökan om att få uppföra Olkiluoto 4, varför det råder osäkerhet kring avgifterna för kraftverksenheten Olkiluoto 4, men beräkningarna utgår från att kärnsäkerhetsavgiften upphör från och med 2016. Det föreslås att fastställandet av kärnsäkerhetsavgiften tidsmässigt ska knytas till principbeslutet och tillstånden enligt kärnenergilagen.

Det föreslås att den avgift för forskningen i kärnavfallshantering som avses i 53 b § i kärnenergilagen ska höjas för tio år för att den infrastruktur som används för forskningen i kärnavfallshanteringen ska kunna utvecklas. Den nuvarande ursprungliga årliga

avgift som föreskrevs år 2003 är 0,08 procent av det ansvarsbelopp som fastställts för den avfallshanteringskyldige. Avgiften föreslås åren 2016—2020 vara 0,13 procent och åren 2021—2025 0,10 procent av det fastställda ansvarsbeloppet. Grunden till höjningen utgörs av ökningen av antalet kärnavfallsanläggningar, övergången till skedet för slutförvaring av använt bränsle samt föräldrandet av den forskningsinfrastruktur som behövs för kärnsäkerhetsforskningen och det ökade utvecklingsbehovet. För närvarande uppgår den statliga finansieringen av forskningen i kärnavfallshantering till sammanlagt cirka 1,8 miljoner euro. Höjningens effekt på det belopp som ska samlas in kommer att vara 1,5 miljoner euro åren 2016—2020 och 1,0 miljoner euro åren 2021—2025.

Fastställandet av avgiften för kärnavfallshanteringsforskningen föreslås vara tidsmässigt knuten till det att skyldigheten för avfallshantering inträder.

Höjningarna av avgifterna för forskning i kärnsäkerhet och forskning i kärnavfallshantering är tidsbundna och träder i kraft etappvis. Höjningarna träder i kraft vid ingången av 2016 och gäller till utgången av 2025.

Nuförtiden samlar man in allt som allt 7,4 miljoner euro genom de avgifter som föreskrivs i 7 a kap. i kärnenergilagen (säkerställande av sakkunskap). De kraftbolag som nuförtiden betalar avgifter är Fennovoima Ab, Fortum Power and Heat Oy och Teollisuuden Voima Oyj samt Teknologiska forskningscentralen VTT för sin forskningsreaktor. Höjningarnas inverkan på det totala belopp som samlas in kommer att vara 4,7 miljoner euro åren 2016—2020, vilket innebär att man årligen samlar in 12,2 miljoner euro i avgifter. Höjningens effekt ska vara 1,4 miljoner euro åren 2021—2025, och då samlar man in 8,9 miljoner euro per år i avgifter.

De ändringar som föreslås i bestämmelserna om forskningsfinansieringen på kärnenergiområdet har inte några betydande samhällseliga konsekvenser. Den höga nivån på kärnsäkerheten kan för sin del upprätthållas genom en tillräcklig utveckling av forskningen och kunnandet. I fråga om de bolag som betalar avgifter kan de föreslagna ändringarna ha sådana konsekvenser att deras egen finansiering av forskningen kan minska, åt-

minstone åren 2016—2020.

Strålskyddslagen

Propositionens direkta konsekvenser inriktar sig närmast på myndighetsarbete. De lagändringar som föreslås inverkar indirekt på säkerhetsövervakningens oberoende och säkerställer därigenom för sin del säkerheten vid användningen av strålning. De säkerhetskrav som ingår i sådana förordningar och ministeriebeslut som utfärdas med stöd av strålskyddslagen ska i fortsättningen utfärdas i form av Strålsäkerhetscentralens föreskrifter. Innan Strålsäkerhetscentralen utfärdar några föreskrifter ska den höra tillståndshavare, strålsäkerhetsdelegationen, ministerierna och andra myndigheter i behövlig utsträckning.

Kostnaderna för myndighetsövervakningen av strålskyddet inom ett malmledningsområde som innehåller uran och torium, samt av annat gruvområde än sådant som är avsett för utvinning av uran och torium och deras omgivning, ska faktureras hos den verksamhetsutövare som bedriver malmletning eller ifrågavarande gruvdrift. Lagändringen medför inga betydande kostnader för verksamhetsutövarna.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet och Strålsäkerhetscentralen.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtande om utkastet till regeringsproposition begärdes av 34 parter. Utlåtande erhöles från finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, Strålsäkerhetscentralen (STUK), statens kärnavfallshanteringsfond, kärnsäkerhetsdelegationen, Teknologiska forskningscentralen VTT, Fennovoima Ab, Fortum Power and Heat Oy, Posiva

Oy, Talvivaara Kaivososakeyhtiö Oyj, Teollisuuden Voima Oyj (TVO), Aalto-universitetet, Villmanstrands tekniska universitet, Birkalands sjukvårdsdistrikt samt Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HUS).

I majoriteten av remissyttrandena ansågs ändringarna vara huvudsakligen viktiga och motiverade. I dem ansågs det viktigt att Strålsäkerhetscentralens självständiga och oberoende ställning säkerställs vid tillsynen över säkerheten vid användningen av kärnenergi och att finansieringen för utveckling av infrastrukturen för forskningen i kärnsäkerhet och kärnavfallshantering säkerställs. De som ställde sig kritiska till propositionsutkastet var närmast kärnkraftsbolag (Fortum Power and Heat Oy, TVO, Fennovoima, Posiva) som ansåg att regeringspropositionen inte är tillräckligt väl motiverad och att man i det stora hela bör avstå från den. Kärnkraftsbolagen betraktade som problematiska särskilt ändringarna i behörigheten att utfärda allmänna säkerhetsföreskrifter samt de lagrum som gäller höjningen av avgifter som samlas till statens kärnavfallshanteringsfond.

Vissa remissinstanser kommenterade inte lagändringarna på den allmänna nivån utan i deras utlåtande behandlades endast en del av ändringarna. En del kommenterade endast de ändringar som gällde höjningen av de avgifter som samlas till statens kärnavfallshanteringsfond (VTT, ANM, Aalto-universitet) och en del ändringarna i Strålsäkerhetscentralens roll (social- och hälsovårdsministeriet, HUS, Birkalands sjukvårdsdistrikt, inrikesministe-

riet). När det gäller höjningen av de avgifter som samlas till kärnavfallshanteringsfonden betraktades de ändringar som föreslås i regeringspropositionen huvudsakligen som motiverade. I de utlåtanden som handlade om Strålsäkerhetscentralens roll delade sig meningarna ganska jämnt mellan dem som ansåg ändringarna vara motiverade och dem som ansåg dem vara problematiska.

Justitieministeriet ansåg i sitt utlåtande att det är möjligt att anse den föreslagna bestämmelsen i 7 q § i kärnenergilagen om överlåtelse av behörigheten att utfärda föreskrifter åt Strålsäkerhetscentralen uppfylla kraven i 80 § i grundlagen. Justitieministeriet ansåg vidare att den behörighet att utfärda föreskrifter som föreslås i strålskyddslagen huvudsakligen kan anses uppfylla kraven i 80 § i grundlagen. De ändringar som justitieministeriet föreslagit i båda lagförslagen har beaktats.

Enligt den uppfattning som justitieministeriet framför i sitt utlåtande handlar bestämmelserna om den föreslagna temporära fördubblingen av kärnavfallshanteringsavgifterna, med beaktande av grundlagsutskottets praxis, inte om sådan väsentlig utvidgning av fonden som avses i 87 § i grundlagen och de föreslagna ändringarna påverkar inte fondens användningsändamål.

De synpunkter som framförts i remissyttrandena har i mån av möjlighet beaktats vid beredningen. Det har sammanställts ett sammandrag av utlåtandena. Sammandraget finns tillgängligt på arbets- och näringsministeriets webbplats.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Kärnenergilagen

7 c §. Maximivärden för strålexponering. Då en kärnanläggning är i normal drift är dess utsläpp till miljön små och de försämrar inte strålskyddet i anläggningens omgivning. Övervakningen och rapporteringen av utsläpp hör till den som innehar tillståndet att driva kärnanläggningen i enlighet med de krav som ställs i lagstiftning och som preciserats av Strålsäkerhetscentralen.

Strålsäkerhetscentralen har haft hand om den strålningskontroll som utförs utanför kärnanläggningen. Verksamheten handlar i praktiken om mätning av radionukleider i de prover som tagits i omgivningen. Mätningen sker med hjälp av noggranna laboratorieanalyser. Prover tas av vattenmiljön och landmiljön, liksom också av vegetabilieprodukter och livsmedel i enlighet med övervakningsprogrammet. Syftet med övervakningen är att säkerställa tillförlitligheten hos de utsläppsmätningar som ankommer på tillståndshavaren och också i övrigt verifiera att ett kraftverks miljöpåverkan inte skiljer sig från den förväntade.

I enlighet med nuvarande praxis har strålningskontrollen ansetts vara tillståndshavarens skyldighet. Strålsäkerhetscentralen, som i och med sin uppgift som övervakare av strålningsnivåerna i hela landet också har laboratiefärdigheter och kompetens för radioaktivitetskontroller, har dock i praktiken genomfört övervakningsprogrammen. Tillståndshavaren och Strålsäkerhetscentralen har avtalat om programmet och genomförandet av det, och Strålsäkerhetscentralen har fakturerat tillståndshavaren för kostnaderna. Å andra sidan har Strålsäkerhetscentralen i egenskap av myndighet uppställt krav på övervakningsprogrammet.

Den ovan beskrivna praxisen, som härstammar från 1980-talet, föreslås bli ändrad eftersom Strålsäkerhetscentralen vid genomförandet av miljöanalyser sakligt sett har ställningen av en underleverantör i förhållande till tillståndshavaren. Med tanke på över-

vakningens oberoende och dess externa trovärdighet är det ändamålsenligt att Strålsäkerhetscentralen i egenskap av myndighet nu som ett led i granskningen och övervakningen utför de miljöanalyser som den tidigare utförde som avgiftsbelagd service och fakturerar kostnaderna som offentlighetsrättsliga prestationer, på samma sätt som den fakturerar för övriga åtgärder i egenskap av den myndighet som utövar tillsyn över strålskyddet och kärnsäkerheten. Strålsäkerhetscentralen ska ha hand också om de prov som behövs för dessa analyser.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 3 mom. där det föreskrivs att Strålsäkerhetscentralen i behövlig omfattning ska granska och övervaka en kärnanläggnings omgivning för att säkerställa tillförlitligheten hos mätningarna av radioaktiva utsläpp och för att verifiera anläggningens miljökonsekvenser. Den övervakning som tillståndshavaren svarar för ska genomföras i enlighet med ett program för strålningskontroll som Strålsäkerhetscentralen har godkänt.

Kraftbolagen har på basis av den gällande lagstiftningen skyldighet att övervaka utsläppen av radioaktiva ämnen från anläggningen och granska halterna i anläggningens omgivning (27 § i statsrådets förordning om säkerheten vid kärnkraftverk). Denna skyldighet föreslås kvarstå oförändrad. Tillståndshavarna ska också fortsättningsvis ha t.ex. luftsamlare, miljödosimetrar och fasta anordningar för mätning av strålningen utanför kraftverksområdet.

Det bör särskilt framhåvas att propositionen inte påverkar tillståndshavarens skyldighet att förbereda sig på eventuella hot- och olyckssituationer. Till dessa delar baserar sig tillståndshavarens uppgifter på 7 p och 9 § i kärnenergilagen samt på statsrådets förordning om beredskapsarrangemang vid kärnkraftverk. Beredskapsuppgifterna förutsätter att tillståndshavaren bl.a. förbereder sig på att göra mätningar av strålningen och meteorologiska mätningar för att granska strålningsläget också utanför kraftverksområdet. Särskilt i en situation med plötsliga utsläpp är tillståndshavarens beredskapspersonals för-

måga att utföra sina uppgifter i kraftverkets närmaste omgivning av största vikt för att en lägesrapport ska kunna fås och en bedömning göras av behövliga skyddsåtgärder.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 4 mom. enligt vilket Strålsäkerhetscentralen i syfte att säkerställa strålsäkerheten i behövlig utsträckning ska granska och övervaka gruvområdets eller malmanrikningsanläggningens omgivning i de fall där statsrådet har beviljat tillstånd enligt 16 § 1 mom. att bedriva gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som syftar till utvinning av uran eller torium. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att säkerställa att det finns förutsättningar för strålningsövervakning i omgivningen då det beviljats ett tillstånd till gruvdrift eller malmanrikning som syftar till utvinning av uran eller torium. Avsikten är att detta lagrum ska tillämpas utanför det område som är i tillståndshavarens besittning (gruvområde som avses i gruvlagen eller fastighet som är i en malmanrikningsanläggningens besittning), dvs. i den utsträckning som krävs i gruvans eller malmanrikningsanläggningens omgivning.

Då det är fråga om utnyttjande av radioaktivt material är det särskilt viktigt att säkerställa att processen är under kontroll och förenlig med villkoren i tillståndet och att det avfall och annat sidomaterial som uppkommer hanteras och förvaras på tillbörligt sätt. Arrangemangen för att åstadkomma detta ska också fortsättningsvis höra till verksamhetsutövaren, dvs. den som har fått tillstånd att bedriva gruvdrift eller malmanrikningsverksamhet eller båda. Verksamhetsutövaren ska också i fortsättningen stå för övervakning och granskning av radioaktivt material och tillhörande processer inom gruvområdet eller malmanrikningsanläggningens område.

Syftet med Strålsäkerhetscentralens övervakning ska vara att komplettera tillståndshavarens egen övervakning och att säkerställa att tillståndshavarens egna åtgärder är tillräckliga. Vid dimensioneringen och riktningen av miljöövervakningen ska Strålsäkerhetscentralen följa principen enligt 7 a § med beaktande av lokala förhållanden samt de observationer som redan gjorts av verksamheten vid gruvan eller malmanrikningsanläggningen i fråga.

7 q §. *Allmänna säkerhetsföreskrifter.* En-

ligt den gällande paragrafen ska de allmänna säkerhetsföreskrifter som kompletterar 2 a kap. utfärdas genom förordning av statsrådet. Med stöd av 7 q § i kärnenergilagen har det utfärdats statsrådets förordningar om säkerheten vid kärnkraftverk, om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi, om beredkapsarrangemang vid kärnkraftverk samt om säkerheten vid slutförvaring av kärnavfall. En förordning om säkerheten vid gruvdrift och malmanrikningsverksamhet i syfte att utvinna uran eller torium är under beredning.

Före lagändringarna år 2008 baserade sig statsrådets behörighet att utfärda föreskrifter på 81 § i kärnenergilagen genom vilken statsrådet bemyndigades att utfärda allmänna bestämmelser om säkerheten, skydds- och beredkapsarrangemangen och om arrangemangen för räddningstjänsten. Enligt 81 § 2 mom. i kärnenergilagen ska strålsäkerhetscentralen utarbeta förslag till allmänna säkerhetsbestämmelser. I samband med lagändringen år 2008 flyttades bemyndigandet att utfärda förordningar till 7 q § i det nya 2 a kap.

Genom samma lagändring fogades det en ny 7 r § till kärnenergilagen. I paragrafen föreskrivs det om Strålsäkerhetscentralens rätt att uppställa detaljerade säkerhetskrav. Enligt regeringspropositionen är paragrafens syfte att bekräfta de av Strålsäkerhetscentralen utfärdade detaljerade säkerhetskravens, dvs. KKV-direktivens, status bland de säkerhetsnormer som gäller kärnenergiområdet.

Strålsäkerhetscentralens grundläggande arbete som en myndighet som utövar tillsyn över säkerheten vid användningen av kärnenergi består av utvärderingen av konkreta planer och kontrollen av genomförandet av dessa. Detta arbete inriktar sig alltid på en konkret sak eller lösning, såsom konstruktion, delanläggning, material, funktion eller någon annan viktig del av användningen av kärnenergi. Den praktiska erfarenheten visade dock redan i initialskedet i användningen av kärnenergi att bästa resultat nås genom att man samlar ihop och utvecklar grundläggande frågor kring kärnsäkerheten till mer allmänna säkerhetsnormer, som är t.ex. tekniska standarder, beprövad god praxis och andra högklassiga normer som krävs vid använd-

ningen av kärnenergi. Av denna anledning har Strålsäkerhetscentralen sedan 1970-talet skrivit ned detaljerade krav, som gäller säkerheten vid användningen av kärnenergi, i form av s.k. KKV-direktiv.

För att man ska vara kapabel att ställa krav på säkerheten vid användningen av kärnenergi krävs djup teknisk sakkunskap. Av denna anledning är det redan enligt gällande lag Strålsäkerhetscentralens skyldighet att lägga fram förslag till allmänna säkerhetsföreskrifter.

Behörigheten att utfärda allmänna säkerhetsföreskrifter föreslås genom en ändring av 7 q § bli överförd till Strålsäkerhetscentralen. Förslaget ändrar nuläget så tillvida att Strålsäkerhetscentralen ska utöver beredningen av föreskrifterna dessutom besluta om meddelandet av dem.

Utvecklingen på kärnenergiområdet är tidvis ganska snabb och den internationella kravnivån förändras. Exempelvis resulterade kärnkraftverksolyckan i Fukushima i nya krav på kärnkraftverkens säkerhet. Av ovan nämnda orsaker är det motiverat att Strålsäkerhetscentralen självständigt ska få besluta om säkerhetskraven och ändring av dem.

Som följd av kärnkraftverksolyckan i Fukushima har oberoendet i kärnsäkerhetsövervakningen framhävts. Saken togs upp också i samband med den IRRS-utvärdering som genomfördes hösten 2012.

I 80 § 2 mom. i grundlagen uppställs ramvillkor för myndigheternas behörighet att utfärda föreskrifter. Andra myndigheter än republikens president, statsrådet eller ett ministerium kan genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande ska vara exakt avgränsat.

Strålsäkerhetscentralens behörighet att meddela föreskrifter ska begränsas till närmare föreskrifter om bestämmelserna i 2 a kap. i kärnenergilagen. Om de allmänna principerna för användningen av kärnenergi och om den säkerhetsnivå som krävs ska också fortsättningsvis föreskrivas genom bestämmelser på lagnivå.

Till 7 q § 1 mom. ska det fogas en detaljerad, täckande förteckning över de omständigheter om vilka Strålsäkerhetscentralen kan meddela föreskrifter. Förteckningen ska utformas på det sättet att den omfattar konstruktionen, byggandet, driften och nedläggningen av kärnanläggningar av olika slag, så att en bestämmelse av typen 7 q § 2 mom. inte längre behövs.

Bestämmelser om nedläggningen av kärnanläggningar finns i 7 g § i kärnenergilagen. Tills vidare har paragrafen inte tillämpats, men några projekt för nedläggning av kärnanläggningar kommer att bli aktuella inom en nära framtid. Den nivå av säkerhet som fastställts i lag bör preciseras. Av denna anledning föreslås 7 q § 1 mom. bli kompletterat så att allmänna säkerhetsföreskrifter ska kunna utfärdas också om nedläggningen av kärnanläggningar.

I 2 mom. föreslås dessutom bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens skyldighet att höra tillståndshavare, delegationer som avses i 56 §, arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, miljöministeriet och räddningsmyndigheterna samt andra myndigheter i behövlig utsträckning, innan föreskrifter enligt 1 mom. meddelas.

Genom de gällande förordningar som utfärdats med stöd av 7 q § i kärnenergilagen har det utfärdats i huvudsak tekniska bestämmelser som styr planeringen, byggandet och driften av en kärnanläggning. Enligt gällande 7 q § 3 mom. ska bestämmelser om särskilt tidpunkten då ledningsansvaret vid olycksfall och hotfulla situationer övergår utfärdas genom förordning. Genom dylika bestämmelser fastställs behörigheten för andra myndigheter. Genom Strålsäkerhetscentralens föreskrifter kan inte bestämmelser utfärdas om andra myndigheters verksamhet, vilket innebär att behörigheten att utfärda förordning kvarstår till dessa delar hos statsrådet. Bestämmelserna om övergången av ledningsansvar i de existerande förordningarna ska i samband med lagändringen överföras till kärnenergiförordningen. Bemyndigandet att utfärda förordningar ska flyttas till 82 § där de övriga bemyndiganden finns. På grund av sakens samhälleliga betydelse bör likaså bestämmelser om begränsning av strålexponeringen och utsläppen av radioaktiva ämnen

från en kärnanläggning utfärdas genom förordning.

I 55 § i kärnenergilagen ingår det bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens uppgifter. Paragrafen bör ändras eftersom Strålsäkerhetscentralen i fortsättningen inte längre ska lägga fram förslag till allmänna säkerhetsföreskrifter.

I 2 mom. föreskrivs om de aktörer som Strålsäkerhetscentralen ska höra när den utarbetar bestämmelser enligt 1 mom. Enligt 54 § i kärnenergilagen ankommer den högsta ledningen och tillsynen på kärnenergiområdet på arbets- och näringsministeriet, vilket innebär att ministeriet alltid är remissinstans när föreskrifter förbereds. I samband med lagändringen ska också 144 § i kärnenergiförordningen ändras. I paragrafen finns bestämmelser om vilka parter som Strålsäkerhetscentralen ska höra när den utarbetar förslag till allmänna säkerhetsföreskrifter.

14 a §. Villkor för principbeslut. Enligt 11 § i kärnenergilagen krävs det för uppförande av en kärnanläggning med stor allmän betydelse statsrådets principbeslut om att uppförandet är förenligt med samhällets helhetsintresse. Enligt 12 § söks principbeslutet med en till statsrådet riktad ansökan om vilken Strålsäkerhetscentralens preliminära säkerhetsuppskattning ska inhämtas. Statsrådets principbeslut om uppförandet av en kärnanläggning ska enligt 15 § i kärnenergilagen utan dröjsmål föreläggas riksdagen för granskning. Riksdagen kan upphäva principbeslutet helt och hållet eller besluta att det utan ändringar ska förbli i kraft.

I de principbeslut som utfärdas med stöd av kärnenergilagen tas in villkor som gäller genomförandet av driften. I gällande lag finns det inte några bestämmelser om villkor eller om förfaranden för uppställande av sådana. Av denna anledning föreslås det att det till lagen fogas en ny 14 a §. I 1 mom. föreslås bestämmelser om att principbeslutet ska innehålla villkor som är nödvändiga för att de allmänna principer som anges i 2 kap. i kärnenergilagen ska förverkligas och de säkerhetskrav som anges i lagen ska uppfyllas. Enligt det föreslagna 2 mom. ska statsrådet dessutom beakta de förslag till villkor som Strålsäkerhetscentralen lagt fram i den preliminära säkerhetsuppskattningen enligt 12 §

såsom villkor som ska tas in i beslutet.

23 §. Handläggning av ansökan om tillstånd. Paragrafens 1 mom. föreslås bli ändrat så att det till momentet fogas en bestämmelse om att Strålsäkerhetscentralen i sitt utlåtande över ansökan om tillstånd ska inkludera förslag till sådana tillståndsvillkor som behövs för att säkerhetskraven enligt 2 a kap. i denna lag ska uppfyllas. För att det ska kunna säkerställas att kärnenergin används på ett säkert sätt bör Strålsäkerhetscentralen kunna förelägga tillståndsmyndigheten sitt förslag till tillståndsvillkor.

Tillståndsmyndigheter enligt kärnenergilagen är statsrådet, arbets- och näringsministeriet samt Strålsäkerhetscentralen. Fastän alla tillståndsmyndigheter enligt kärnenergilagen är skyldiga att i sitt beslutsfattande följa kärnenergilagen är det motiverat att Strålsäkerhetscentralen i egenskap av den myndighet som svarar för övervakningen av säkerheten vid användning av kärnenergi och som den högsta sakkunniginstansen i säkerhetsfrågor i sitt utlåtande om tillståndsansökan inkluderar förslag till tillståndsvillkor i sådana fall då Strålsäkerhetscentralen inte är den egentliga tillståndsmyndigheten.

Finland har genom internationella konventioner förbundit sig vid att upprätthålla en hög nivå av säkerhet och att prioritera säkerheten vid användningen av kärnenergi. Enligt 5 § i kärnenergilagen ska användningen av kärnenergi vara förenlig med samhällets helhetsintresse. Detta betyder att användningen av kärnenergi också ska vara säker. Att säkerheten ska prioriteras kommer tydligt fram i det att andra myndigheter i sitt eget intresse inte får låta bli att ta hänsyn till säkerhetsmyndighetens förslag till tillståndsvillkor.

25 §. Tillståndsvillkor och ändring av dem. Det föreslås att 1 mom. ska ändras så att det till tillståndsmyndigheten ska beakta de förslag till tillståndsvillkor som lagts fram i Strålsäkerhetscentralens utlåtande enligt 23 §.

53 a §. Avgift som ska samlas in hos innehavaren av en kärnanläggning. Det föreslås att 2 mom. ändras så att den kärnsäkerhetsforskningsavgift som årligen insamlas hos innehavare av kärnanläggningar vid ingången av 2016 ska höjas så att avgiften åren 2016—2020 är 570 euro och åren 2021—2025 390

euro för varje megawatt av den nominella termiska effekt som har angetts i tillståndet. Den avgift som ska samlas in efter detta ska fastställas före år 2026.

Principbesluten från 2010 om byggande av nya kärnkraftverksenheter och ändringen av kärnsäkerhetsavgiften år 2012 på basis av höjningen i den allmänna kostnadsnivån har höjt den årliga forskningsfinansieringens volym från cirka 2,8 miljoner euro år 2010 till cirka 5,7 miljoner euro år 2014. Under samma period har Villmanstrands tekniska universitets termohydrauliska och Teknologiska forskningscentralen VTT:s materialtekniska experimentanläggningar utvecklats kraftigt och utvecklingsarbetet på dem planeras fortsätta. Det har uppstått behov av nya forskningsutrymmen för Teknologiska forskningscentralen VTT i och med att de nuvarande utrymmena föråldrats. Vid forskningen i aktiva byggnadsmaterial används s.k. högaktiva celler (hot cells). Strålskyddet i det nuvarande laboratoriet för högaktiva celler, som byggts på 1970-talet, är otillfredsställande och begränsar verksamhetsmöjligheterna. I det kommande kärnsäkerhetshusets laboratorium för högaktiva celler undersöks t.ex. kontorollprover av stålet i de tryckbärande anordningarna i kärnkraftverkens reaktorer och görs skadeanalyser för aktiva material. Det faktum att Finland inte har några leverantörer av kärnanläggningar eller någon betydande tillverkande industri framhäver ytterligare kärnsäkerhetsforskningens och forskningsinfrastrukturens avgörande betydelse i upprätthållandet och utvecklandet av kunnandet.

Behovet att utveckla den finländska forskningsinfrastrukturen och expertisen på området utgör grund för insamling av högre avgifter hos kraftbolagen i det skede då de nu planerade reformerna av forskningsinfrastrukturen kommer att införas år 2016. Nationella intressentgrupper har identifierat det fortsatta behovet av forskning i aktiva material. Utöver den långsiktiga forskningen ska det i Finland finnas tillgänglig forskningskapacitet med tanke på särskilt de årliga driftsavgifterna för underhåll av kraftverken, och de nya utrymmena bör flexibelt kunna svara på eventuella nya utmaningar. Vid sidan av tester bör en del av verksamheten bestå av in-

hemsk och internationell forskningsbaserad verksamhet.

Förnyelsen av kärnsäkerhetsinfrastrukturen sammanfaller tidsmässigt med en omfattande förnyelse av personalresurserna. Utöver det att de moderna verksamhetsutrymmena möjliggör den fortsatta experimentella forskningen på området i Finland säkerställer de dessutom att intresset för branschen kvarstår.

Kärnsäkerhetshuset började byggas år 2014 och huset beräknas bli färdigt år 2016. Kärnsäkerhetshuset är beläget i Otnäs. Kärnsäkerhetshuset ägs av Senatsfastigheterna och VTT kommer att vara hyresgäst i huset. Statsrådets finansutskott godkände våren 2013 Kärnsäkerhetshusets hyresavtal på arbets- och näringsministeriets framställning. Utöver laboratorietrymmen kommer huset dessutom att inrymma cirka 150 forskare. Lokalerna är lättåtkomliga också för Aalto-universitetet och andra aktörer inom branschen. Detta medför synergifördelar för forskningen.

VTT:s kärnsäkerhetsforskning koncentrerar sig på experimentell och beräkningsmässig säkerhetsanalys, stödet för licensieringen och på kärnavfallshantering. Kärnsäkerhetshuset samlar följande funktioner under samma tak: beskrivning, beräkning och simulering av reaktorsäkerheten, materialforskning på kärnteknikområdet, långtidssäkerhet vid slutförvaringen av använt bränsle, analys (radio-kemi), forskning i jodfiltrar och annan experimentell kärnteknik.

Kostnaderna för den experimentella verksamheten vid Kärnsäkerhetshuset föreslås bli nationellt separat finansierade så att finansieringen täcker lokalkostnaderna för Kärnsäkerhetshusets laboratorietrymmen, vilka uppgår till 2,7 miljoner euro per år under tio år, samt investeringarna i högaktiva celler jämte huvudapparatur som uppgår sammanlagt till 18 miljoner euro. Finansieringen av investeringarna för VTT fördelar sig retroaktivt mellan åren 2016—2020. Investeringskostnader börjar uppstå för VTT redan från och med ingången av 2015 och de fördelar sig ojämnt mellan de kommande åren, varför de kostnader som uppstått före lagens ikraftträdande och kostnader som överskrider den årliga finansieringen ska finansieras retroaktivt, dock endast upp till de totala kostnader-

na på högst 18 miljoner euro. VTT står för eventuell överskridning av kostnaderna på 18 miljoner euro. Eventuella återbetalningar till kraftbolagen görs i enlighet med kärnenergilagen.

Kostnaderna för Kärnsäkerhetshusets lokaler är cirka 3,9 miljoner euro per år och av dessa betalar VTT själv byråns andel på 1,2 miljoner euro. Utöver kostnaderna för Kärnsäkerhetshusets lokaler medför dessutom flyttningen från gamla lokaler till nya lokaler för VTT extra hyres-, överförings- och flyttningkostnader samt kostnader för rengöring av gamla lokaler. Noteras bör att avvecklingen av den ur nationell synvinkel viktiga forskningsreaktorn (FIR-1) sammanfaller tidsmässigt med avvecklingen av de gamla laboratorierna för högaktiva celler. VTT:s mål för det senaste årtiondet är dessutom att öka sin omsättning, vilket huvudsakligen ska åstadkommas genom en ökning av antalet forskare.

De ovan nämnda kostnaderna ska enligt planerna täckas med medel från det nationella programmet för forskning i kärnkraftverkens säkerhet SAFIR2018 (finansiering enligt 53 a §) och de därpå följande programmen för forskning i kärnsäkerhet samt från forskningsprogrammet för kärnavfallshantering KYT2018 (finansiering enligt 53 b §), så att programmens andelar av kostnaderna för Kärnsäkerhetshuset står i relation till finansieringen år 2013, dvs. SAFIR-programmens finansieringsandel är 76 % och KYT-programmens 24 %. Huvudfinansiären för de båda programmen är Statens kärnavfallshanteringsskylldiga i vilken forskningsfinansiering samlas i två separata fonder i enlighet med kärnenergilagens 7 a kap. om säkerställande av sakkunskap. Villmanstrands tekniska universitets investeringar ingår också i finansieringshelheterna enligt ovan nämnda program.

Hur kärnsäkerhetsavgiften bestäms tidsmässigt

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 4 mom. med en bestämmelse om att tidpunkten för bestämmande av kärnsäkerhetsavgiften ska vara den 1 januari varje år. Om en verksamhetsutövare har ett giltigt principbeslut eller tillstånd för kärnanläggning, är verk-

samhetsutövaren skyldig att betala avgiften. Det är möjligt att avstå från ett principbeslut genom att meddela detta till arbets- och näringsministeriet före utgången av året och meddela att tillstånd för kärnanläggning upphör före utgången av året, vilket innebär att avgiften betalas ännu för följande år för att forskningsprogrammet ska kunna anpassa sig till förändringen.

Det finns inga bestämmelser om tidpunkten för när kärnsäkerhetsavgiften bestäms eller när betalningsskyldigheten upphör. Också etablerad tolkningspraxis saknas.

53 b §. *Avgift som ska samlas in hos den avfallshanteringsskyldige.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att bestämmelser utfärdas om att de medel som samlats in i statens kärnavfallshanteringsfond utöver forskningen också ska användas till sådan fortbildning i kärnavfallshanteringen som genomförs i form av samarbetsprojekt. Detta skulle betyda att statens kärnavfallshanteringsfond deltar i finansieringen av sådan forskning och fortbildning vars syfte är att säkerställa att myndigheterna till sitt förfogande har tillräcklig och täckande kärnteknisk sakkunskap och annan beredskap som behövs vid jämförelse av olika genomföringssätt och metoder för kärnavfallshanteringen. Genom denna fortbildning säkerställs att man inom kärnavfallshanteringen kan tillgodose det ökande behovet av sakkunniga på både kort och lång sikt. Statens kärnavfallshanteringsfond ska också fortsättningsvis fatta finansieringsbesluten självständigt.

Det föreslås dessutom att 1 momentets sista sats "...som behövs vid jämförelse av olika genomföringssätt och metoder för kärnavfallshanteringen" ska ändras till "...som behövs vid bedömning av olika genomföringssätt och metoder för kärnavfallshanteringen". Bedömningen återspeglar den faktiska situationen där jämförelse inte utgör något centralt element i någondera partens arbete. Bedömningen kan anses omfatta en jämförelse.

Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrat så att den avgift som varje år insamlas hos kärnavfallshanteringsskyldiga ska höjas vid ingången av 2016, så att avgiften åren 2016—2020 ska vara 0,13 procent och åren 2021—2025 0,10 procent av det ansvarsbelopp som fastställts enligt 43 § 2 mom. Den

avgift som ska samlas in efter detta ska fastställas före år 2026. Den forskning i kärnavfallshanteringen som ska bedrivas i Kärnsäkerhetshuset koncentrerar sig närmast på undersökningar som stöder bedömningen av långtidssäkerheten hos den planerade slutförvaringen av kärnavfallet i berggrunden. Undersökningarna ska bestå av både experimentella undersökningar och matematiska modeller. Föremål för undersökningarna är t.ex. kärnavfallsets egenskaper, slutförvaringsutrymmets system med tekniska barriärer, grundvattnets strömning i berggrunden och den eventuella spridningen av radionuklider från slutförvaringsutrymmet genom berggrunden och via grundvattnet till biosfären.

Med de avgifter som samlas in hos kärnavfallshanteringsskyldiga täcks 24 % av de kostnader för Kärnsäkerhetshuset som finansieras av statens kärnavfallshanteringsfond. Den föreslagna höjningen motsvarar denna andel av kostnaderna. De ovan nämnda forskningsobjekten inom kärnavfallshanteringen bedöms täcka den föreslagna andelen av forskningen vid Kärnsäkerhetshuset. Då handlar det om de investeringar och kostnader för lokaler som föreslagits i samband med 53 a §.

53 d §. Finansiering av forskningsprojekt. Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras så att man i stället för stödande av finansieringen av forskningen föreskriver om verksamhet som på ett ändamålsenligt sätt stöder syftet med forskningen och fortbildningen enligt 53 b § 1 mom.

Till 2 mom. föreslås bli fogat ett kriterium för fortbildningen som går ut på att denna på ett effektivt sätt ska främja engagemanget av nya personer i sakkunniguppgifter inom kärnavfallshanteringen. Syftet med kriteriet är att avgränsa den utbildning som finansieras med medel från statens kärnavfallshanteringsfond till sådan sakkunnigutbildning inom kärnavfallshanteringen som genomförs i form av samarbetsprojekt.

55 §. Tillsynsmyndighet. Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras så att Strålsäkerhetscentralen ska utfärda de allmänna säkerhetsföreskrifterna som sina egna föreskrifter, medan Strålsäkerhetscentralen hittills endast kunnat lägga fram förslag till allmänna säkerhetsföreskrifter. De allmänna föreskrifter-

na har hittills utfärdats genom statsrådets förordningar. Den självständiga behörigheten att meddela föreskrifter framhäver Strålsäkerhetscentralens ställning som en oberoende säkerhetsmyndighet.

82 §. Bemyndigande att utfärda förordning. Det föreslås att bemyndigandet för statsrådet att genom förordning föreskriva om övergången av ledningsansvaret vid bekämpningen av lagstridig verksamhet som riktar sig mot användningen av kärnenergi eller i olycksituationer ska flyttas från i 7 q § till 82 §. Enligt den gällande förordningen om skyddsarrangemang vid användning av kärnenergi överförs ledningsansvaret till polisen när polismannen i fråga meddelar att han eller hon övertar ledningsansvaret. Enligt statsrådets förordning om beredskapsarrangemang vid kärnkraftverk leder beredskapschefen för kärnkraftverket verksamheten i en beredskapssituation tills räddningsledaren meddelar att han övertar ansvaret för ledningen av räddningsverksamheten. Avsikten är att de ovan nämnda bestämmelserna med oförändrat innehåll flyttas till kärnenergiförordningen.

Till paragrafen föreslås dessutom bli fogat ett bemyndigande att genom förordning utfärda bestämmelser om begränsning av strålexponering och utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning samt om begränsning av strålexponering och utsläpp av radioaktiva ämnen från sådan gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som avses i kärnenergilagen. I den gällande lagstiftningen finns bestämmelser om begränsning av strålexponeringen och utsläppen av radioaktiva ämnen i statsrådets förordning om säkerheten vid kärnkraftverk och i statsrådets förordning om säkerheten vid slutförvaring av kärnavfall. Avsikten är att de ovan nämnda bestämmelserna med oförändrat innehåll flyttas till kärnenergiförordningen. Till kärnenergiförordningen föreslås också bli fogade bestämmelser om begränsning av den strålexponering och de utsläpp av radioaktiva ämnen som orsakas av sådan gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som avses i kärnenergilagen.

1.2 Strålskyddslagen

2 §. Allmänna principer. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 2 mom. med bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens behörighet att meddela närmare föreskrifter av teknisk art om grunderna för beräkning av den exponering för strålning som en individ utsätts för. Genom bestämmelserna preciseras tillämpningen av principen om skyddet av individer enligt 1 mom. 3 punkten. Strålsäkerhetscentralen har utfärdat strålsäkerhetsanvisningen (ST 7.2) "Tillämpning av maximivärdena för strålexponering och beräkningsgrunder för stråldosen". En del av de krav som ställs i anvisningen bör omvandlas till bindande föreskrifter i samband med genomförandet av direktivet.

11 §. Strålningsverksamhet. Till 3 mom. föreslås bli fogat ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela närmare föreskrifter om de fall där verksamheten förorsakar eller kan förorsaka sådana men för hälsan att den ska betraktas som strålningsverksamhet. I Strålsäkerhetscentralens anvisning ST 12.1 (Strålsäkerheten vid verksamhet som medför exponering för naturlig strålning) har det fastställts att sådan verksamhet inom vilken befolkningens exponering för strålning överstiger 0,1 mSv per år är strålningsverksamhet. För att oklarheter ska kunna undvikas föreslås att Strålsäkerhetscentralen ska bemyndigas att utfärda sådan definition i form av en bindande föreskrift.

Eftersom man med bindande föreskrifter inte på ett uttömmande sätt kan definiera strålningsverksamhet, ska Strålsäkerhetscentralens rätt och skyldighet att i enskilda fall avgöra huruvida en verksamhet ska betraktas som strålningsverksamhet kvarstå.

23 §. Strålningsmätningar. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 3 mom. där det föreskrivs om Strålsäkerhetscentralens behörighet att meddela närmare föreskrifter om konstaterande av tillförlitligheten hos de mätningar som behövs för att strålningsexponeringen kan uppskattas och säkerheten garanteras samt om kalibrering av strålningsmätare och utrustning för mätning av strålningen.

31 c §. Användning av strålkällor. I paragrafen uppställs sådana krav som en verksamhetsutövare som använder slutna strålkällor ska uppfylla. De krav som har uppställts

är på en ganska allmän nivå. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 2 mom. där Strålsäkerhetscentralen bemyndigas att meddela närmare föreskrifter av teknisk art om uppfyllande av kraven.

32 §. Skydd för arbetstagare. Till paragrafen föreslås bli fogat ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela närmare föreskrifter om de arrangemang på arbetsplatserna som krävs för att arbetstagarna kan skyddas. Sådana krav kan gälla t.ex. användningen av strålskärmar, markeringen av områden eller rörelsebegränsningar. Det är motiverat att utöka Strålsäkerhetscentralens behörighet att utfärda föreskrifter på detta sätt, eftersom det är fråga om mycket tekniska och detaljerade saker som det inte är motiverat att föreskriva om på lag- eller förordningsnivå. Strålsäkerhetscentralen har utfärdat anvisning ST 1.6 "Strålsäkerhet på arbetsplatsen". En del av de krav som uppställs i anvisningen bör omvandlas till bindande föreskrifter.

32 a §. Godkännande av dosimetritjänst. Strålsäkerhetscentralen godkänner den dosimetritjänst som svarar för mätningen och fastställandet av de individuella stråldoserna som hör till övervakningen av personalens exponering för strålning. I 2 mom. presenteras de kriterier som föreslås bli uppställda för godtagbar dosimetritjänst. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 4 mom. med bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens behörighet att meddela närmare föreskrifter av teknisk art om funktionen hos dosimetritjänst. Med dessa avses t.ex. kriterier som uppställs för kvaliteten på tjänsten.

36 §. Utbildning och handledning för arbetstagarna. I paragrafen föreskrivs om skyldigheten att ordna arbetstagarna utbildning särskilt om strålningens men för hälsan och om arbetssätt där säkerheten betonas. I paragrafen definieras dock inte utbildningens innehåll och omfattning närmare. Till paragrafen föreslås bli fogat ett bemyndigande för Strålsäkerhetscentralen att meddela närmare föreskrifter av teknisk art om utbildningsskyldighetens omfattning.

39 b §. Vidtagandet av åtgärder. I 2 mom. finns bestämmelser om de allmänna skyldigheter som den som vidtar en åtgärd som medför strålexponering ska fullgöra innan strål-

ning riktas mot en människa. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 3 mom. där Strålsäkerhetscentralen bemyndigas att meddela närmare föreskrifter av teknisk art om fullgörandet av skyldigheterna enligt 2 mom.

40 §. Kvalitetssäkring. I paragrafen föreskrivs om en verksamhetsutövars skyldighet att vidta kvalitetssäkringsåtgärder. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 2 mom. där Strålsäkerhetscentralen bemyndigas att meddela närmare föreskrifter av teknisk art om genomförandet av kvalitetssäkringen.

45 §. Utredning av exponeringen för strålning. I paragrafen föreskrivs om utredning av sådan exponering för strålning som beror på naturlig strålning. Strålsäkerhetscentralen har i sina ST-direktiv utfärdat närmare anvisningar om hur utredning av strålexponeringen ska genomföras. Det föreslås att Strålsäkerhetscentralen ges behörighet att meddela bindande föreskrifter om utredning av exponeringen för strålning.

50 §. Verksamhetsutövarens ombesörjningsplikt. I 1 mom. finns bestämmelser om en verksamhetsutövars skyldighet att sörja för att behövliga åtgärder vidtas för att oskadliggöra det radioaktiva avfall som uppkommer vid verksamheten.

Enligt 2 mom. är verksamhetsutövaren skyldig att sörja för att utsläpp av radioaktiva ämnen i omgivningen har begränsats på ett tillräckligt effektivt sätt. Om radioaktiva ämnen sprids i omgivningen på ett sådant sätt att ett avvärjande av de men för hälsan eller miljön som de medför kräver åtgärder i syfte att rena omgivningen, är verksamhetsutövaren skyldig att sörja för att åtgärderna vidtas. I 3 mom. finns bestämmelser om verksamhetsutövarens skyldighet att sörja för att det radioaktiva avfallet inte orsakar men för hälsan eller miljön om verksamhetsutövaren utnyttjar naturtillgångar som innehåller radioaktiva ämnen.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 4 mom. med bestämmelser om Strålsäkerhetscentralens behörighet att meddela närmare föreskrifter av teknisk art om innehållet i ombesörjningsplikten. Strålsäkerhetscentralen ska således ha rätt att bestämma bl.a. när rengöring av omgivningen är påkallad och när man bör anse att det radioaktiva avfallet medför men för hälsan eller miljön.

53 §. Inspektionsrätt och rätt till information. Enligt den nya gruvlagen (621/2011), som trätt i kraft år 2011, ska man för letning av uran och torium söka om ett malmletningstillstånd enligt 9 §. Letningen efter nämnda radioaktiva mineraler har således åtskiljts från letningen efter övriga gruvmineraler (7 § i gruvlagen) för vilken inget tillstånd från myndigheten krävs. Utgångspunkten är att när man letar efter uran eller torium ska det ske med myndigheternas vetskap och under deras övervakning redan innan eventuella närmare markundersökningar eller andra undersökningar görs.

Ett malmletningstillstånd berättigar till att på det område som avses i tillståndet (malmletningsområde) undersöka strukturer och sammansättningar av geologiska formationer och att utföra andra förberedande undersökningar för gruvdrift och annan malmletning i syfte att lokalisera en fyndighet och utreda dess art, omfattning och utvinningsbarhet. En innehavare av malmletningstillstånd får på malmletningsområdet bygga eller till det föra behövliga konstruktioner och anordningar och är skyldig att ta hand om det jord- och stenavfall som uppkommer vid verksamheten. En avgränsning gentemot egentlig gruvdrift görs i 10 § 3 mom. i gruvlagen. I momentet föreskrivs att malmletningstillståndet inte ger rätt till utvinning av fyndigheten.

Syftet med det nya 2 mom., som föreslås bli fogat till 53 § i strålskyddslagen, är att garantera att de eventuella miljökonsekvenserna av sådan verksamhet som syftar till utvinning av uran eller torium kan övervakas ända från början. Som gruvlagens ovan beskrivna bestämmelser om malmletning visar kan det vid en undersökning av produktionsmöjligheterna uppkomma betydande mängder löst jord- och stenmaterial. Avsikten är att Strålsäkerhetscentralen vid behov kan inrikta övervakningsåtgärder utöver den verksamhet inom malmletningsområdet som avses i malmletningstillståndet dessutom också på områdets närmaste omgivning genom att analysera prover och vidta andra åtgärder i syfte att garantera att radioaktiva ämnen inte okontrollerat förs utanför malmletningsområdet t.ex. med vattenströmmar.

En bedömning av behovet av sådan över-

vakning som är nödvändig för att garantera strålskyddet ska göras också i enskilda fall som inbegriper undersökning av eventuella möjligheter att producera uran eller torium. Föregripande åtgärder i syfte att bedöma övervakningsbehovet är att man sätter sig in i de dokument som handlar om verksamheten och att man gör en eventuell besiktning på ort och ställe. Samtidigt kan man bedöma hurvida förhållandena är exceptionella i den mån att det är motiverat att utsträcka övervakningsåtgärder också till området utanför malmletningsområdet.

Det ska betonas att skyldigheten att sörja för en säker hantering av det jord- och stenmaterial som uppkommer under letningsfasen, skyldigheten att upprätta en avfallshanteringsplan och skyldigheten att iståndsätta området efter att verksamheten upphört är sådana förpliktelser som enligt 2 kap. i gruvlagen hör till tillståndsinnehavaren. Således innebär Strålsäkerhetscentralens åtgärder säkerställande av att också strålskyddet beaktas när skyldigheterna fullgörs på ett sätt som är anpassade till förhållandena.

Den första meningen i det föreslagna nya 2 mom. motsvarar det nya 4 mom. som föreslås bli fogat till 7 c § i kärnenergilagen och som handlar om produktion och anrikning av uran eller torium efter att statsrådet beviljat tillstånd till gruvdrift eller malmanrikning enligt 16 §. I detta skede är verksamheten omfattande och förutsätter åtminstone någon sorts fortlöpande kontroll i gruvans eller malmanrikningsanläggningens omgivning. Under letningsfasen sker verksamheten i mindre skala, och behovet av övervakningsåtgärder ska bedömas skilt på det sätt som beskrivs ovan. Grunden för övervakning föreslås således bli intagen i 53 § i strålskyddslagen som ett komplement till övervakningsbefogenheterna.

Syftet med momentets andra mening är att möjliggöra Strålsäkerhetscentralens miljöövervakning också i en "sedvanlig" gruvas omgivning. Detta är motiverat eftersom den finländska berggrunden i många delar av landet innehåller betydande mängder uran och Strålsäkerhetscentralen därför också i praktiken med stöd av strålskyddslagen ställt krav angående strålskyddet vid hanteringen av stora jordmassor.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att garantera Strålsäkerhetscentralen en möjlighet att övervaka också omgivningen av andra gruvor än gruvor för produktion av uran eller torium då det på grund av observationer inom det egentliga gruvområdet föreligger särskilda skäl därtill.

71 §. Hörande om Strålsäkerhetscentralens föreskrifter. Till paragrafen föreslås bli fogad en ny 71 § med bestämmelser om Strålskyddscentralens skyldighet att före meddelandet av föreskrifter enligt denna lag höra strålskyddsdelegationen, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet samt andra myndigheter i behövlig utsträckning.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de blivit godkända, dock så att 7 q § och 55 § 2 mom. 3 punkten i kärnenergilagen ska träda i kraft först den 1 januari 2016, så att Strålsäkerhetscentralen hinner bereda de föreskrifter som avses i paragrafen innan de förordningar som utfärdats med stöd av paragrafen i fråga i den gällande lagen upphävs. Även ändringarna i 53 a, 53 b och 53 d § i kärnenergilagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016, eftersom de föreslagna höjningarna av avgifterna ska träda i kraft först vid ingången av 2016. Också 82 § 10?12 punkten i kärnenergilagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

3 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Kärnenergilagen har stiftats i grundlagsordning enligt 67 § i riksdagsordningen, vilket innebär att den är i kraft som en undantagslag. I denna proposition föreslås det inga ändringar som har samband med de bestämmelser i 15 § eller 63 § vilka vid behandlingen av den ursprungliga lagen upplevts problematiska i konstitutionellt hänseende, och de föreslagna paragraferna har inte heller ansetts innehålla något annat som skulle förutsätta behandling i grundlagsordning. Enligt regeringens syn kan ärendet således behandlas i vanlig lagstiftningsordning i enlighet med 72 § i grundlagen.

Bestämmelserna i 7 q § i kärnenergilagen och de bestämmelser i strålskyddslagen som handlar om Strålsäkerhetscentralens behörighet att meddela föreskrifter ska granskas i ljuset av 80 § 2 mom. i grundlagen. Enligt 80 § 2 mom. i grundlagen kan myndigheter på en lägre nivå än ett ministerium genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande ska vara exakt avgränsad.

Enligt principen i 80 § i grundlagen bör den lagstiftande makten inte överlåtas på någon myndighetsnivå som är lägre än ett ministerium. En annan myndighet kan bara i undantagsfall bemyndigas att utfärda rättsnormer (Grundlagsutskottets betänkande om grundlagsreformen, GrUB 10/1998 rd). I den regeringsproposition som resulterade i stiftandet av den nya grundlagen har det konstaterats att ett särskilt skäl kan anses föreligga närmast när det är fråga om en sådan teknisk reglering av smärre detaljer som inte inbegriper prövningsrätt i någon större utsträckning (RP 1/1998 rd).

En expertmyndighets behörighet att utfärda bestämmelser har i ljuset av 80 § 2 mom. i grundlagen ansetts möjlig när regleringen är förenad med många yrkesrelaterade särdrag (GrUU 25/2000 rd), när det är fråga om teknisk reglering med smärre detaljer (GrUU 52/2001 rd, GrUU 46/2001 rd), när myndighetens normgivning gäller små specialgrupper och när bestämmelserna inte är förknippade med någon större prövningsrätt för myndigheten (GrUU 43/2000 rd).

Strålsäkerhetscentralen har redan med stöd av 7 r § i kärnenergilagen rätt att meddela detaljerade säkerhetskrav för att den nivå av säkerhet som förutsätts i kärnenergilagen ska förverkligas och Strålsäkerhetscentralen ska med stöd av 7 q § lägga fram förslag till allmänna säkerhetsföreskrifter. I det aktuella lagförslaget föreslås det att Strålsäkerhetscentralens behörighet att meddela föreskrifter utvidgas så att Strålsäkerhetscentralen också har rätt att meddela sådana i 7 q § i kärnenergilagen angivna allmänna säkerhetsföreskrifter som preciserar 2 a kap. i kärnenergilagen.

Strålsäkerhetscentralen ska med stöd av 70 § i strålskyddslagen utfärda allmänna anvisningar om upprätthållande av den säkerhetsnivå som anges i strålskyddslagen. I lagförslaget föreslås det att Strålsäkerhetscentralen i stället för behörighet att ge anvisningar ska få behörighet att meddela preciserande föreskrifter av teknisk art om sådana detaljer om vilka det föreskrivs särskilt.

Grundlagen förutsätter att det finns särskilda skäl, som har att göra med föremålet för regleringen, till delegering av behörigheten att meddela föreskrifter. Föreskrifterna om säkerheten vid användning av kärnenergi är till största delen sådana föreskrifter av teknisk art som styr uppförandet och driften av kärnanläggningar. Föreskrifterna riktar sig till en begränsad grupp tillståndshavare och sökande av tillstånd. Också de föreskrifter som handlar om säkerheten vid användning av strålning är till största delen föreskrifter av teknisk art som riktar sig till en begränsad grupp verksamhetsutövare.

I propositionen föreslås det att Strålsäkerhetscentralen bemyndigas att meddela sådana allmänna säkerhetsföreskrifter av teknisk art som är mer detaljerade än bestämmelserna i 2 a kap. i kärnenergilagen, om vissa omständigheter som avgränsas i lag. För att föreskrifter om säkerheten vid användning av kärnenergi kan meddelas krävs avancerat tekniskt kunnande och sakkunskap om användning av kärnenergi. Det föreslås dessutom att Strålsäkerhetscentralen bemyndigas att meddela mer detaljerade föreskrifter än bestämmelserna i strålskyddslagen om vissa omständigheter som avgränsas i lag. För att föreskrifter om säkerheten vid användning av strålning kan meddelas krävs avancerat tekniskt kunnande och sakkunskap på området strålningsverksamhet. Bemyndiganden är exakt avgränsade och föreskrifterna riktar sig till en liten grupp aktörer. I båda fallen är det motiverat att Strålsäkerhetscentralen får meddela sådana föreskrifter. Det bemyndigande att meddela föreskrifter som ges i lagarna anses inte i någondera av fallen strida mot 80 § 2 mom. i grundlagen.

Propositionens förslag om en temporär höjning av den avgift som insamlas hos innehavare av kärnanläggningar och hos kärnavfallshanteringsskyldiga ska granskas i lju-

set av 87 § i grundlagen som handlar om fonder utanför statsbudgeten.

I 87 § i grundlagen föreskrivs att genom lag kan bestämmas att en statlig fond ska lämnas utanför statsbudgeten, om skötseln av någon bestående statlig uppgift nödvändigtvis kräver det. För att ett lagförslag om inrättande av en fond utanför statsbudgeten eller om väsentlig utvidgning av en sådan fond eller dess ändamål ska godkännas krävs i riksdagen minst två tredjedelars majoritet av de avgivna rösterna.

I 38 § i kärnenergilagen finns bestämmelser om statens kärnavfallshanteringsfond som står utanför statsbudgeten. Med tanke på grundlagens 87 § är den viktigaste frågan i propositionen huruvida den i 53 a § och 53 b § föreslagna temporära höjning av avgiften för kärnsäkerhetsforskning och avgiften som tas ut hos kärnavfallshanteringsskyldiga och som insamlas till statens kärnavfallshanteringsfond ska betraktas som en betydande utvidgning av fonden på det sätt som avses i grundlagen. Grundlagsutskottet har ansett att förutsättningarna för bestämmelserna om kvalificerad majoritet ska tolkas återhållsamt (GrUB 10/1988 rd, s. 24 I). Utskottet har dessutom betonat att det huruvida en utvidgning av en fond är väsentlig eller inte bör inte bedömas enbart fondspecifikt, utan i förstahand med tanke på riksdagens budgetmakt (GrUU 1/1997 rd, s. 1)

Grundlagsutskottet har inte ansett t.ex. att en höjning av avgiften för finansiering av kärnsäkerhetsforskningen i enlighet med höjningen av den allmänna kostnadsnivån från 240 euro till 260 skulle vara problematisk med avseende på riksdagens budgetmakt (GrUU 4/2012 rd). Inte heller en temporär höjning (2 år) med 60 procent av den avgift för oljeskydd som samlas till oljeskyddsfonden har ansetts vara på det sätt väsentlig att lagförslaget skulle ha behövt antas med kvalificerad majoritet i enlighet med 87 § i grundlagen (GrUU 34/2002 rd). Grundlagsutskottet uppskattade fondens faktiska volym

och maximala storlek vara relativt små också efter de föreslagna ändringarna. Utskottet betraktade inte heller en varaktig höjning av kapitalgränsen för oljeskyddsfonden från 7 miljoner euro till 10 miljoner euro och höjningen av den nedre gränsen från 3,5 miljoner euro till 5 miljoner euro som konstitutionsrättsligt problematisk (GrUU 31/2004 rd).

Däremot ansåg grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 24/200 rd att en utvidgning av oljeskyddsfondens kapitalgränser femfaldigt ändå innebar en sådan väsentlig utvidgning av fonden som avses i 87 § i grundlagen och därför krävdes det en kvalificerad majoritet på minst två tredjedelar av de givna rösterna för att lagförslaget skulle kunna godkännas.

Den finansiering av kärnsäkerhetsforskningen som samlats till statens kärnavfallshanteringsfond uppgår sammanlagt till cirka 5,7 miljoner euro. Höjningens effekt kommer att vara 3,1 miljoner euro åren 2016—2020 och 0,4 miljoner euro åren 2021—2015. Finansieringen för forskningen i kärnavfallshandling uppgår sammanlagt till cirka 1,8 miljoner euro. Höjningens effekt på det belopp som ska samlas in kommer att vara 1,5 miljoner euro åren 2016—2020 och 0,9 miljoner euro åren 2021—2025.

I den föreslagna regleringen om temporär höjning av avgifterna för kärnavfallshandling är det med beaktande av grundlagsutskottets praxis inte fråga om en sådan väsentlig utvidgning av fonden som avses i 87 § i grundlagen. Med avseende på den konstitutionsrättsliga granskningen av regleringen är det av betydelse att inga sådana kapitalgränser som kan jämföras med oljeskyddsfondens har i kärnenergilagen föreskrivits för statens kärnavfallshanteringsfond. De föreslagna höjningarna av avgifterna anses inte heller ha någon inverkan på användningsändamålet med fonden.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av kärnenergilagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kärnenergilagen (990/1987) 7 q §, 23 § 1 mom., 25 § 1 mom., 53 a § 1 och 2 mom., 53 b § 1 och 2 mom., 53 d §, 55 § 2 mom. 3 punkten och 82 § 9 punkten,

sådana de lyder, 7 q § i lagarna 342/2008, 622/2011 och 410/2012, 23 § 1 mom. och 82 § 9 punkten i lag 622/2011, 25 § 1 mom. och 55 § i lag 342/2008, 53 a § i lagarna 1131/2003 och 410/2012 samt 53 b § 1 och 2 mom. och 53 d § i lag 1131/2003, samt

fogas till 7 c §, sådan den lyder i lag 342/2008, nya 3 och 4 mom., till lagen en ny 14 a §, till 53 a §, sådan den lyder i lagarna 1131/2002 och 410/2012, ett nytt 4 mom. och till 82 §, sådan den lyder i lagarna 342/2008 och 622/2011, nya 10—12 punkter som följer:

7 c §

Maximivärden för strålexponering

Strålsäkerhetscentralen ska i behövlig omfattning granska och övervaka en kärnanläggnings omgivning för att säkerställa tillförlitligheten vid mätning av radioaktiva utsläpp och för att verifiera anläggningens miljökonsekvenser.

När statsrådet har beviljat tillstånd enligt 16 § 1 mom. att bedriva gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som syftar till framställning av uran eller torium ska Strålsäkerhetscentralen i syfte att säkerställa strålsäkerheten i behövlig utsträckning granska och övervaka gruvområdet eller malmanrikningsverkets omgivning.

7 q §

Allmänna säkerhetsföreskrifter

Strålsäkerhetscentralen meddelar preciserande föreskrifter om tillämpningen av de principer och de krav som anges i detta kapitel, i fråga om

1) påvisande av att kraven på säkerhet hos en kärnanläggning uppfylls,

2) säkerhetsklassificeringen av en kärnanläggning,

3) hanteringen av åldrandet hos en kärnanläggning,

4) hanteringen av mänskliga faktorer som har att göra med säkerheten vid en kärnanläggning,

5) säkerheten hos en kärnanläggnings förläggingsplats,

6) djupförsvaret i en kärnanläggning.

7) tekniska hinder för spridning av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning,

8) en kärnanläggnings säkerhetsfunktioner och tryggande av dem,

9) säkerheten vid hanteringen och lagringen av bränsle i en kärnanläggning,

10) säkerheten vid hanteringen och lagringen av radioaktivt avfall i en kärnanläggning,

11) skyddet mot externa händelser som påverkar säkerheten i en kärnanläggning,

12) skyddet mot interna händelser som påverkar säkerheten i en kärnanläggning,

13) säkerheten vid övervakningen och styrningen av en kärnanläggning,

14) säkerheten vid uppförandet av en kärnanläggning,

15) säkerheten vid idrifttagningen av en kärnanläggning,

16) säkerheten vid driften av en kärnanläggning,

17) beaktandet av erfarenheterna av driften och säkerhetsforskningen vid förbättring av säkerheten i en kärnanläggning,

18) säkerhetstekniska driftsvillkor för en kärnanläggning,

19) tillsynen över en kärnanläggnings skick och underhållet av anläggningen för att säkerställa anläggningens säkerhet,

20) mätning av strålningen i en kärnanläggning och övervakning av radioaktiva utsläpp från anläggningen,

21) en kärnanläggnings ledning, organisation och personal till den del som föreskrifter är nödvändiga för att säkerställa att kärnenergi används på ett säkert sätt,

22) planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt personsäkerhet, datasäkerhet, säkerhetsövervakning, säkerhetspersonal, beredskap inför hotfulla situationer och agerande i hotfulla situationer vid en kärnanläggning,

23) planering av beredskapsarrangemangen vid en kärnanläggning, aktionsberedskap och agerande i en beredskapssituation,

24) beaktande av säkerheten vid avvecklingen av kärnanläggningar vid planeringen samt säkerheten vid avvecklingen av kärnanläggningar,

25) konstruktionskriterier som gäller kärnanläggningars säkerhet,

26) långvarig säkerhet vid slutförvaring av kärnavfall,

27) säkerheten vid gruvdrift och malmanriktningsverksamhet i syfte att framställa uran eller torium.

Innan föreskrifter enligt 1 mom. meddelas ska Strålsäkerhetscentralen höra tillståndshavare, delegationer som avses i 56 §, arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, miljöministeriet och räddningsmyndigheterna samt andra myndigheter i behövlig utsträckning.

14 a §

Villkor för principbeslut

I ett principbeslut enligt 11 § ska det tas in sådana villkor som behövs för att de allmänna principerna enligt 2 kap. ska kunna genomföras och säkerhetskraven enligt denna lag uppfyllas.

Statsrådet ska beakta de förslag som läggs fram i Strålsäkerhetscentralens preliminära säkerhetsuppskattning enligt 12 §.

23 §

Handläggning av ansökan om tillstånd

Över ansökan om tillstånd ska utlåtande begäras av Strålsäkerhetscentralen och miljöministeriet, om inte detta på grund av verksamhetens natur är uppenbart onödigt. I sitt utlåtande ska Strålsäkerhetscentralen ta in ett förslag till sådana tillståndsvillkor som behövs för att säkerhetskraven enligt 2 a kap. ska uppfyllas. Om ansökan gäller sådan utförelse som avses i 2 § eller ingående av avtal som avses i 2 mom. 1 punkten i den paragrafen eller tillfällig användning av en i 22 § nämnd kärnanläggning på finskt territorium, ska dessutom utrikesministeriets utlåtande över ansökan inhämtas, om detta inte är uppenbart onödigt.

25 §

Tillståndsvillkor och ändring av dem

Ett tillstånd ska förenas med de villkor som

behövs för genomförande av de allmänna principer som avses i 2 kap. Tillståndsmyndigheten ska dessutom beakta de förslag i Strålsäkerhetscentralens utlåtande enligt 23 § som gäller säkerheten.

53 a §

Avgift som ska samlas in hos innehavaren av en kärnanläggning

Den som har tillstånd att driva en sådan kärnanläggning med stor allmän betydelse som avses i 11 § 2 mom. 1 punkten är, om det framkommer sådana omständigheter som är nya med hänsyn till en trygg drift av kärnanläggningen och som inte har kunnat beaktas tidigare, skyldig att delta i finansieringen av sådan forskning och forskningsinfrastruktur som syftar till att säkerställa att myndigheterna till sitt förfogande har tillräcklig och täckande kärnteknisk sakkunskap och annan beredskap, med vilka man vid behov utan dröjsmål kan reda ut betydelsen av sådana omständigheter. Samma skyldighet har den som har tillstånd att uppföra en sådan kärnanläggning, men som ännu inte har tillstånd att driva anläggningen, samt den på vars ansökan statsrådet har fattat ett principbeslut som gäller en sådan kärnanläggning och som är i kraft, men där ett sådant tillstånd att uppföra anläggningen som grundar sig på detta beslut inte har beviljats.

Skyldigheten enligt 1 mom. fullgörs genom att det till Statens kärnavfallshanteringsfond årligen betalas en avgift som 2016—2020 är 570 euro och 2021—2025 är 390 euro för varje megawatt av den nominella termiska effekt som har angetts i tillståndet eller för varje megawatt av den största termiska effekt som har angetts i principbeslutet eller, om tillstånd att uppföra en anläggning har sökts med stöd av ett principbeslut, för varje megawatt av den nominella termiska effekt som har angetts i tillståndsansökan. Bestämmelser om sänkning av det ovan angivna beloppet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kärnsäkerhetsavgiften bestäms den 1 januari varje år. Om en tillståndshavare då innehar ett giltigt principbeslut eller tillstånd för

en kärnanläggning är denne skyldig att betala avgift för året i fråga. Om ett projekt som har ett principbeslut eller tillstånd inte genomförs, kan detta meddelas till arbets- och näringsministeriet före utgången av året varvid verksamhetsidkaren är skyldig att betala en kärnsäkerhetsavgift också för följande år.

53 b §

Avgift som ska samlas in hos den avfallshanteringsskyldige

För att den allmänna princip som anges i 5 § ska uppfyllas, ska den för vilken ett ansvarsbelopp har fastställts i enlighet med 43 § 2 mom. delta i finansieringen av sådan forskning, forskningsinfrastruktur och fortbildning vars syfte är att säkerställa att myndigheterna till sitt förfogande har tillräcklig och täckande kärnteknisk sakkunskap och annan beredskap som behövs vid bedömning av olika genomföringssätt och metoder för kärnavfallshanteringen.

Den skyldighet som anges i 1 mom. fullgörs genom att det till Statens kärnavfallshanteringsfond årligen betalas en avgift, vars storlek 2016—2020 är 0,13 procent och 2021—2025 är 0,10 procent av det ansvarsbelopp som fastställts i enlighet med 43 § 2 mom.

53 d §

Finansiering av forskningsprojekt

Statens kärnavfallshanteringsfond finansierar forskningsprojekt med de medel som är utdelbara under varje år på så sätt att

- 1) en projekthelhet som ska finansieras med en särskild förmögenhet enligt 53 a § 3 mom. på ett ändamålsenligt sätt stöder syftet med forskningen enligt 53 a § 1 mom.,
- 2) en projekthelhet som ska finansieras med en särskild förmögenhet enligt 53 b § 3 mom. på ett ändamålsenligt sätt stöder syftet med forskningen och fortbildningen enligt 53 b § 1 mom.

De forskningsprojekt som avses i 1 mom. ska vara vetenskapligt högtstående och resultaten av dem ska kunna publiceras. Fortbild-

ningen ska på ett effektivt sätt främja det att nya personer ställer sig till förfogande för sakkunniguppgifter inom kärnavfallshanteringen. De projekt som finansieras får inte vara sådana forskningsprojekt som har en direkt anknytning till i denna lag avsedd tillsyn över användningen av kärnenergi, behandling av tillstånd eller beredning av material i anslutning till ansökan om tillstånd.

55 §

Tillsynsmyndighet

För de uppgifter som nämns i 1 mom. ska Strålsäkerhetscentralen särskilt

3) meddela allmänna säkerhetsföreskrifter enligt 7 q § och ställa detaljerade säkerhetskrav enligt 7 r §,

82 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

9) ansökan om tillstånd för gruvdrift och malmanrikningsverksamhet och om handläggning av ansökan samt om de uppgifter som ska framgå av tillståndsbeslutet och om lämnande av information om det,

10) begränsning av strålexponering och utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning samt om begränsning av strålexponering och utsläpp av radioaktiva ämnen från sådan gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som avses i denna lag,

11) tidpunkten då ledningsansvaret vid bekämpningen av lagstridig verksamhet som riktar sig mot användningen av kärnenergi övergår från tillståndshavaren till den behöriga polismyndigheten,

12) tidpunkten då ledningsansvaret för en räddningsoperation som en olyckssituation kräver inom anläggningsområdet övergår till räddningsmyndigheten i fråga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 7 q, 53 a, 53 b och 53 d §, 55 § 2 mom. 3 punkt och 82 § 10—12 punkt träder dock i kraft först den 1 januari 2016.

De ärenden som var anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag ska behandlas och avgöras med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av strålskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strålskyddslagen (592/1991) 11 § 3 mom., 32 § 2 mom. och 32 a § 2 mom., av dem
32 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1142/1998 och 32 a § 2 mom. sådant det lyder i lag
1179/2005, och

fogas till 2 § ett nytt 2 mom., till 23 §, sådan den lyder i lag 1334/1994, ett nytt 3 mom., till
31 c §, sådan den lyder i lag 1179/2005, ett nytt 2 mom., till 32 a §, sådan den lyder i lag
1179/2005, ett nytt 4 mom., till 36 §, sådan den lyder i lag 1142/1998, ett nytt 3 mom., till 39
b §, sådan den lyder i lag 1142/1998, ett nytt 3 mom., till 40 §, sådan den lyder i lag
1142/1998, ett nytt 2 mom., till 45 § ett nytt 3 mom., till 50 § ett nytt 4 mom., till 53 § ett nytt
2 mom. och till lagen en ny 71 §, i stället för den 71 § som upphävts genom lag 1179/2005,
som följer:

2 §

Allmänna principer

Strålsäkerhetscentralen får meddela närma-
re föreskrifter om grunderna för beräkning av
den exponering för strålning som en individ
utsätts för.

11 §

Strålningsverksamhet

Strålsäkerhetscentralen får meddela närma-
re föreskrifter om när verksamheten orsakar
eller kan orsaka sådana men för hälsan att
den ska betraktas som strålningsverksamhet.
Dessutom avgör Strålsäkerhetscentralen vid
behov i enskilda fall huruvida en verksamhet
ska betraktas som strålningsverksamhet.

23 §

Strålningsmätningar

Strålsäkerhetscentralen får meddela närma-
re föreskrifter om konstaterande av tillförlit-
ligheten hos de mätningar som behövs för att
strålningsexponeringen ska kunna bedömas
och säkerheten garanteras samt om kalibre-
ring av strålningsmätare och utrustning för
mätning av strålningen.

31 c §

Användning av strålkällor

Strålsäkerhetscentralen får meddela närma-
re säkerhetsföreskrifter om hur kraven enligt
1 mom. kan uppfyllas.

32 §

Skydd för arbetstagare

Bestämmelser om grunderna för klassificeringen av arbetstagarna och övervakningen av exponeringen för strålning utfärdas genom förordning av statsrådet. Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om de arrangemang på arbetsplatserna som krävs för att arbetstagarna ska kunna skyddas.

32 a §

Godkännande av dosimetritjänst

Kriterier för godkännande av dosimetritjänsten är mätningens lämplighet, mätningens kompetens samt nivån på det kvalitetsystem som används vid styrningen av verksamheten. Dosimetritjänsten godkänns för viss tid, högst fem år i sänder.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om verksamheten inom dosimetritjänsten.

36 §

Utbildning och handledning för arbetstagarna

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om omfattningen av skyldigheten enligt 1 mom.

39 b §

Vidtagandet av åtgärder

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om detaljerna vid fullgörande av skyldigheterna enligt 2 mom.

40 §

Kvalitetssäkring

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om genomförande av kvalitetssäkring.

45 §

Utredning av exponeringen för strålning

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om utredning av exponeringen för strålning enligt denna paragraf.

50 §

Verksamhetsutövarens ombesörjningsplikt

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om innehållet i ombesörjningsplikten enligt denna paragraf.

53 §

Inspektionsrätt och rätt till information

När gruvmyndigheten har beviljat tillstånd enligt 9 § i gruvlagen till malmletning som har som mål att lokalisera och undersöka fyndigheter av uran eller torium har Strålsäkerhetscentralen i syfte att garantera strålsäkerheten rätt att i behövlig omfattning granska och övervaka malmletningsområdet och dess omgivning. Strålsäkerhetscentralen har rätt att genomföra de nödvändiga granskings- och övervakningsåtgärderna också då andra gruvmineraler bryts och hanteras med stöd av ett gruvtillstånd enligt 16 § i gruvlagen och verksamheten har eller kan ha verk-

ningar för strålsäkerheten i omgivningen.

71 §

Hörande om Strålsäkerhetscentralens föreskrifter

Innan Strålsäkerhetscentralen meddelar föreskrifter enligt 2 § 2 mom., 11 § 3 mom.,

23 § 3 mom., 31 c § 2 mom., 32 § 2 mom., 32 a § 4 mom., 36 § 3 mom., 39 b § 3 mom., 40 § 2 mom., 45 § 3 mom. och 50 § 4 mom. ska centralen höra de tillståndshavare som avses i 20 §, den delegation som avses i 7 § samt social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet samt i behövlig omfattning andra myndigheter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 4 december 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Näringsminister *Jan Vapaavuori*

1.

Lag**om ändring av kärnenergilagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kärnenergilagen (990/1987) 7 q §, 23 § 1 mom., 25 § 1 mom., 53 a § 1 och 2 mom., 53 b § 1 och 2 mom., 53 d §, 55 § 2 mom. 3 punkten och 82 § 9 punkten, sådana de lyder, 7 q § i lagarna 342/2008, 622/2011 och 410/2012, 23 § 1 mom. och 82 § 9 punkten i lag 622/2011, 25 § 1 mom. och 55 § i lag 342/2008, 53 a § i lagarna 1131/2003 och 410/2012 samt 53 b § 1 och 2 mom. och 53 d § i lag 1131/2003, samt fogas till 7 c §, sådan den lyder i lag 342/2008, nya 3 och 4 mom., till lagen en ny 14 a §, till 53 a §, sådan den lyder i lagarna 1131/2002 och 410/2012, ett nytt 4 mom. och till 82 §, sådan den lyder i lagarna 342/2008 och 622/2011, nya 10—12 punkter som följer:

Gällande lydelse

7 c §

*Maximivärden för strålexponering**Föreslagen lydelse*

7 c §

Maximivärden för strålexponering

Strålsäkerhetscentralen ska i behövlig utsträckning granska och övervaka en kärnanläggnings omgivning för att säkerställa tillförlitligheten vid mätning av radioaktiva utsläpp och för att verifiera anläggningens miljökonsekvenser.

När statsrådet har beviljat tillstånd enligt 16 § 1 mom. att bedriva gruvdrift och malm-anrikningsverksamhet som syftar till framställning av uran eller torium ska Strålsäkerhetscentralen i syfte att säkerställa strålsäkerheten i behövlig utsträckning granska och övervaka gruvområdets eller malmanrikningsverkets omgivning.

7 q §

Allmänna säkerhetsföreskrifter

Genom förordning av statsrådet utfärdas allmänna säkerhetsföreskrifter som är avsedda att precisera bestämmelserna i detta kapitel när det gäller

7 q §

Allmänna säkerhetsföreskrifter

Strålsäkerhetscentralen meddelar preciserande föreskrifter om tillämpningen av de principer och de krav som anges i detta kapitel, i fråga om

- 1) säkerheten vid kärnkraftverk,
- 2) skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi,
- 3) beredskapsarrangemangen för kärnkraftverk, samt
- 4) säkerheten vid slutförvaring av kärnavfall,
- 5) säkerheten vid gruvdrift och malmanrikningsverksamhet i syfte att utvinna uran eller torium.

De säkerhetsföreskrifter som gäller säkerheten vid kärnkraftverk kan i tillämpliga delar genom förordning av statsrådet även utsträckas till att omfatta andra kärnanläggningar med kärnreaktor. De säkerhetsföreskrifter som gäller beredskapsarrangemangen vid kärnkraftverk kan i tillämpliga delar genom förordning av statsrådet även utsträckas till att omfatta andra kärnanläggningar samt transporter av kärnavfall.

När det gäller skyddsarrangemang ska i föreskrifterna särskilt anges när ledningsansvaret vid bekämpningen av lagstridig verksamhet som riktar sig mot användningen av kärnenergi övergår från tillståndshavaren till polismyndigheten i fråga. När det gäller beredskapsarrangemang ska i föreskrifterna särskilt anges tidpunkten då ledningsansvaret i räddningssituationer inom anläggningsområdet övergår till räddningsmyndigheten i fråga.

Strålsäkerhetscentralen ska utarbeta förslag till allmänna säkerhetsföreskrifter enligt 1 mom. Genom förordning av statsrådet föreskrivs om vem Strålsäkerhetscentralen ska höra innan förslaget läggs fram.

- 1) påvisande av att kraven på säkerhet hos en kärnanläggning uppfylls,
- 2) säkerhetsklassificeringen av en kärnanläggning,
- 3) hanteringen av åldrandet hos en kärnanläggning,
- 4) hanteringen av mänskliga faktorer som har att göra med säkerheten vid en kärnanläggning,
- 5) säkerheten hos en kärnanläggningsföreläggingsplats,
- 6) djupförsvaret i en kärnanläggning,
- 7) tekniska hinder för spridning av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning,
- 8) en kärnanläggnings säkerhetsfunktioner och tryggande av dem,
- 9) säkerheten vid hanteringen och lagringen av bränsle i en kärnanläggning,
- 10) säkerheten vid hanteringen och lagringen av radioaktivt avfall i en kärnanläggning,
- 11) skyddet mot externa händelser som påverkar säkerheten i en kärnanläggning,
- 12) skyddet mot interna händelser som påverkar säkerheten i en kärnanläggning,
- 13) säkerheten vid övervakningen och styrningen av en kärnanläggning,
- 14) säkerheten vid uppförandet av en kärnanläggning,
- 15) säkerheten vid idrifttagningen av en kärnanläggning,
- 16) säkerheten vid driften av en kärnanläggning,
- 17) beaktandet av erfarenheterna av driften och säkerhetsforskningen vid förbättring av säkerheten i en kärnanläggning,
- 18) säkerhetstekniska driftsvillkor för en kärnanläggning,
- 19) tillsynen över en kärnanläggnings skick och underhållet av anläggningen för att säkerställa anläggningens säkerhet,
- 20) mätning av strålningen i en kärnanläggning och övervakning av radioaktiva utsläpp från anläggningen,
- 21) en kärnanläggnings ledning, organisation och personal till den del som föreskrifter är nödvändiga för att säkerställa att kärnenergi används på ett säkert sätt,
- 22) planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt personsäkerhet, datasäkerhet, säkerhetsövervakning, säkerhetsperso-

nal, beredskap inför hotfulla situationer och agerande i hotfulla situationer vid en kärnanläggning,

23) planering av beredskapsarrangemangen vid en kärnanläggning, aktionsberedskap och agerande i en beredskapssituation,

24) beaktande av säkerheten vid avvecklingen av kärnanläggningar vid planeringen samt säkerheten vid avvecklingen av kärnanläggningar,

25) konstruktionskriterier som gäller kärnanläggningars säkerhet,

26) långvarig säkerhet vid slutförvaring av kärnavfall,

27) säkerheten vid gruvdrift och malmanriktningsverksamhet i syfte att framställa uran eller torium.

Innan föreskrifter enligt 1 mom. meddelas ska Strålsäkerhetscentralen höra tillståndshavare, delegationer som avses i 56 §, arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, miljöministeriet och räddningsmyndigheterna samt andra myndigheter i behövlig utsträckning.

14 a §

Villkor för principbeslut

I ett principbeslut enligt 11 § ska det tas in sådana villkor som behövs för att de allmänna principerna enligt 2 kap. ska kunna genomföras och säkerhetskraven enligt denna lag uppfyllas.

Statsrådet ska beakta de förslag som läggs fram i Strålsäkerhetscentralens preliminära säkerhetsuppskattning enligt 12 §.

23 §

Handläggning av ansökan om tillstånd

Över ansökan om tillstånd ska utlåtande begäras av Strålsäkerhetscentralen och miljöministeriet, om inte detta på grund av verksamhetens natur är uppenbart onödigt. Om ansökan gäller sådan utförelse som avses i 2 § eller ingående av avtal som avses i 2 § 2 mom. 1 punkten eller tillfällig användning av en i 22 § nämnd kärnanläggning på finskt territorium, ska dessutom utrikesministeriets utlåtande över ansökan inhämtas, om detta inte

23 §

Handläggning av ansökan om tillstånd

Över ansökan om tillstånd ska utlåtande begäras av Strålsäkerhetscentralen och miljöministeriet, om inte detta på grund av verksamhetens natur är uppenbart onödigt. *I sitt utlåtande ska Strålsäkerhetscentralen ta in ett förslag till sådana tillståndsvillkor som behövs för att säkerhetskraven enligt 2 a kap. ska uppfyllas.* Om ansökan gäller sådan utförelse som avses i 2 § eller ingående av avtal som avses i 2 mom. 1 punkten *i den paragra-*

är uppenbart onödigt.

fen eller tillfällig användning av en i 22 § nämnd kärnanläggning på finskt territorium, ska dessutom utrikesministeriets utlåtande över ansökan inhämtas, om detta inte är uppenbart onödigt.

25 §

Tillståndsvillkor och ändring av dem

I ett tillstånd ska upptas de tillståndsvillkor som behövs för genomförandet av de allmänna principer som nämns i 2 kap. och för uppfyllandet av säkerhetskraven enligt denna lag.

25 §

Tillståndsvillkor och ändring av dem

Ett tillstånd ska förenas med de villkor som behövs för genomförande av de allmänna principer som avses i 2 kap. *Tillståndsmyndigheten ska dessutom beakta de förslag i Strålsäkerhetscentralens utlåtande enligt 23 § som gäller säkerheten.*

53 a §

Avgift som skall samlas in hos innehavaren av en kärnanläggning

För att den allmänna princip om vilken föreskrivs i 5 § skall uppfyllas, är den

1) som har tillstånd att driva en sådan kärnanläggning med stor allmän betydelse som avses i 11 § 2 mom. 1 punkten,

2) som har tillstånd att uppföra en sådan kärnanläggning, men som ännu inte har tillstånd att driva anläggningen, eller

3) på vars ansökan statsrådet har fattat ett principbeslut som gäller en sådan kärnanläggning och som är i kraft, men där tillstånd att uppföra anläggningen som grundar sig på detta beslut inte har beviljats,

skyldig att delta i finansieringen av sådan forskning vars syfte är att säkerställa att om det uppkommer omständigheter som är nya med tanke på en trygg drift av kärnanläggningarna, vilka det inte har varit möjligt att beakta tidigare, myndigheterna till sitt förfogande har tillräcklig och täckande kärnteknisk sakkunskap och annan beredskap, med vilka man vid behov utan dröjsmål kan reda ut betydelsen av dylika omständigheter.

Skyldigheten enligt 1 mom. uppfylls genom att det till Statens kärnavfallshanteringsfond årligen betalas en avgift på 260 euro för varje megawatt av den nominella termiska effekt

53 a §

Avgift som ska samlas in hos innehavaren av en kärnanläggning

Den som har tillstånd att driva en sådan kärnanläggning med stor allmän betydelse som avses i 11 § 2 mom. 1 punkten är, om det framkommer sådana omständigheter som är nya med hänsyn till en trygg drift av kärnanläggningen och som inte har kunnat beaktas tidigare, skyldig att delta i finansieringen av sådan forskning och forskningsinfrastruktur som syftar till att säkerställa att myndigheterna till sitt förfogande har tillräcklig och täckande kärnteknisk sakkunskap och annan beredskap, med vilka man vid behov utan dröjsmål kan reda ut betydelsen av sådana omständigheter. Samma skyldighet har den som har tillstånd att uppföra en sådan kärnanläggning, men som ännu inte har tillstånd att driva anläggningen, samt den på vars ansökan statsrådet har fattat ett principbeslut som gäller en sådan kärnanläggning och som är i kraft, men där ett sådant tillstånd att uppföra anläggningen som grundar sig på detta beslut inte har beviljats.

Skyldigheten enligt 1 mom. fullgörs genom att det till Statens kärnavfallshanteringsfond årligen betalas en avgift som 2016—2020 är 570 euro och 2021—2025 är 390 euro för

som har angetts i tillståndet eller för varje megawatt av den största termiska effekt som har angetts i principbeslutet eller, om tillstånd att uppföra en anläggning har sökts med stöd av principbeslutet, för varje megawatt av den nominella termiska effekt som har angetts i tillståndsansökan. Bestämmelser om sänkning av eurobeloppet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

varje megawatt av den nominella termiska effekt som har angetts i tillståndet eller för varje megawatt av den största termiska effekt som har angetts i principbeslutet eller, om tillstånd att uppföra en anläggning har sökts med stöd av ett principbeslut, för varje megawatt av den nominella termiska effekt som har angetts i tillståndsansökan. Bestämmelser om sänkning av det ovan angivna beloppet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kärnsäkerhetsavgiften bestäms den 1 januari varje år. Om en tillståndshavare då innehar ett giltigt principbeslut eller tillstånd för en kärnanläggning är denne skyldig att betala avgift för året i fråga. Om ett projekt som har ett principbeslut eller tillstånd inte genomförs, kan detta meddelas till arbets- och näringsministeriet före utgången av året varvid verksamhetsidkaren är skyldig att betala en kärnsäkerhetsavgift också för följande år.

53 b §

Avgift som skall samlas in hos den avfallshanteringsskyldige

För att den allmänna princip om vilken föreskrivs i 5 § skall uppfyllas, är den för vilken i enlighet med 43 § 2 mom. har fastställts ett ansvarsbelopp, skyldig att delta i finansieringen av sådan forskning vars syfte är att säkerställa att myndigheterna till sitt förfogande har tillräcklig och täckande kärnteknisk sakkunskap och annan beredskap som behövs vid jämförelse av olika genomföringssätt och metoder för kärnavfallshanteringen.

Den skyldighet om vilken föreskrivs i 1 mom. uppfylls genom att till Statens kärnavfallshanteringsfond årligen betalas en avgift, vars storlek är 0,08 procent av det ansvarsbelopp som fastställts i enlighet med 43 § 2 mom. Genom förordning av statsrådet kan detta procenttal också sänkas.

53 b §

Avgift som ska samlas in hos den avfallshanteringsskyldige

För att den allmänna princip som anges i 5 § ska uppfyllas, ska den för vilken ett ansvarsbelopp har fastställts i enlighet med 43 § 2 mom. delta i finansieringen av sådan forskning, *forskningsinfrastruktur och fortbildning* vars syfte är att säkerställa att myndigheterna till sitt förfogande har tillräcklig och täckande kärnteknisk sakkunskap och annan beredskap som behövs vid bedömning av olika genomföringssätt och metoder för kärnavfallshanteringen.

Den skyldighet som anges i 1 mom. *fullgörs* genom att det till Statens kärnavfallshanteringsfond årligen betalas en avgift, vars storlek *2016—2020 är 0,13 procent och 2021—2025 är 0,10 procent* av det ansvarsbelopp som fastställts i enlighet med 43 § 2 mom.

53 d §

Finansiering av forskningsprojekt

Statens kärnavfallshanteringsfond finansierar forskningsprojekt med de medel som är utdelbara under varje år på så sätt att

1) en projekthelhet som ska finansieras från en särskild förmögenhet som avses i 53 a § 3 mom. på ett ändamålsenligt sätt stöder syftet med forskningen enligt 53 a § 1 mom.,

2) en projekthelhet som skall finansieras från en särskild förmögenhet som avses i 53 b § 3 mom. på ett ändamålsenligt sätt stöder syftet med forskningen enligt 53 b § 1 mom.

De forskningsprojekt som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten ska vara vetenskapligt högtstående och resultaten av dem ska kunna publiceras. De projekt som finansieras får inte vara sådana forskningsprojekt som har en direkt anknytning till i denna lag avsedd tillsyn över användningen av kärnenergi, behandling av tillstånd eller beredning av material i anslutning till ansökan om tillstånd.

55 §

Tillsynsmyndighet

För de uppgifter som nämns i 1 mom. ska Strålsäkerhetscentralen särskilt

3) lägga fram förslag till de allmänna säkerhetsföreskrifter som avses i 7 q § samt uppställa detaljerade säkerhetskrav enligt 7 r §,

82 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

53 d §

Finansiering av forskningsprojekt

Statens kärnavfallshanteringsfond finansierar forskningsprojekt med de medel som är utdelbara under varje år på så sätt att

1) en projekthelhet som ska finansieras med en särskild förmögenhet enligt 53 a § 3 mom. på ett ändamålsenligt sätt stöder syftet med forskningen enligt 53 a § 1 mom.,

2) en projekthelhet som ska finansieras med en särskild förmögenhet enligt 53 b § 3 mom. på ett ändamålsenligt sätt stöder syftet med forskningen *och fortbildningen* enligt 53 b § 1 mom.

De forskningsprojekt som avses i 1 mom. ska vara vetenskapligt högtstående och resultaten av dem ska kunna publiceras. *Fortbildningen ska på ett effektivt sätt främja det att nya personer ställer sig till förfogande för sakkunniguppgifter inom kärnavfallshanteringen.* De projekt som finansieras får inte vara sådana forskningsprojekt som har en direkt anknytning till i denna lag avsedd tillsyn över användningen av kärnenergi, behandling av tillstånd eller beredning av material i anslutning till ansökan om tillstånd.

55 §

Tillsynsmyndighet

För de uppgifter som nämns i 1 mom. ska Strålsäkerhetscentralen särskilt

3) *meddela allmänna säkerhetsföreskrifter enligt 7 q § och ställa detaljerade säkerhetskrav enligt 7 r §,*

82 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

9) ansökan om tillstånd för gruvdrift och

malmanrikningsverksamhet och om handläggning av ansökan samt om de uppgifter som ska framgå av tillståndsbeslutet och om lämnande av information om det,

10) begränsning av strålexponering och utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnanläggning samt om begränsning av strålexponering och utsläpp av radioaktiva ämnen från sådan gruvdrift och malmanrikningsverksamhet som avses i denna lag,

11) tidpunkten då ledningsansvaret vid bekämpningen av lagstridig verksamhet som riktar sig mot användningen av kärnenergi övergår från tillståndshavaren till den behöriga polismyndigheten,

12) tidpunkten då ledningsansvaret för en räddningsoperation som en olycksituation kräver inom anläggningsområdet övergår till räddningsmyndigheten i fråga.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 7 q, 53 a, 53 b och 53 d §, 55 § 2 mom. 3 punkt och 82 § 10—12 punkt träder dock i kraft först den 1 januari 2016.

De ärenden som var anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag ska behandlas och avgöras med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av strålskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i strålskyddslagen (592/1991) 11 § 3 mom., 32 § 2 mom. och 32 a § 2 mom., av dem 32 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1142/1998 och 32 a § 2 mom. sådant det lyder i lag 1179/2005, och

fogas till 2 § ett nytt 2 mom., till 23 §, sådan den lyder i lag 1334/1994, ett nytt 3 mom., till 31 c §, sådan den lyder i lag 1179/2005, ett nytt 2 mom., till 32 a §, sådan den lyder i lag 1179/2005, ett nytt 4 mom., till 36 §, sådan den lyder i lag 1142/1998, ett nytt 3 mom., till 39 b §, sådan den lyder i lag 1142/1998, ett nytt 3 mom., till 40 §, sådan den lyder i lag 1142/1998, ett nytt 2 mom., till 45 § ett nytt 3 mom., till 50 § ett nytt 4 mom., till 53 § ett nytt 2 mom. och till lagen en ny 71 §, i stället för den 71 § som upphävts genom lag 1179/2005, som följer:

Gällande lydelse

2 §

*Allmänna principer**Föreslagen lydelse*

2 §

Allmänna principer

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om grunderna för beräkning av den exponering för strålning som en individ utsätts för.

11 §

Strålningsverksamhet

11 §

Strålningsverksamhet

Vid behov avgör strålsäkerhetscentralen i enskilda fall om en verksamhet skall betraktas som strålningsverksamhet.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om när verksamheten orsakar eller kan orsaka sådana men för hälsan att den ska betraktas som strålningsverksamhet. Dessutom avgör Strålsäkerhetscentralen vid behov i enskilda fall huruvida en verksamhet ska betraktas som strålningsverksamhet.

23 §

Strålningsmätningar

23 §

Strålningsmätningar

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om konstaterande av tillförlitligheten hos de mätningar som behövs för att strålningsexponeringen ska kunna bedömas och säkerheten garanteras samt om kalibrering av strålningsmätare och utrustning för mätning av strålningen.

31 c §

Användning av strålkällor

31 c §

Användning av strålkällor

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare säkerhetsföreskrifter om hur kraven enligt 1 mom. kan uppfyllas.

Gällande lydelse

32 §

Skydd för arbetstagare

Bestämmelser om grunderna för klassificeringen av arbetstagarna och övervakningen av exponeringen för strålning utfärdas genom förordning. Strålsäkerhetscentralen bestämmer närmare om kraven och meddelar anvisningar om skyddet för arbetstagarna och övervakningen av exponeringen för strålning.

32 a §

Godkännande av dosimetritjänst

Vid bedömningen av dosimetritjänsten skall särskild uppmärksamhet fästas vid mätningens metodernas lämplighet, mätningsspersonalens kompetens samt det kvalitetssystem som används inom verksamhetens ledning.

Dosimetritjänsten godkänns för viss tid, högst fem år i sänder.

36 §

Utbildning och handledning för arbetstagarna

39 b §

*Vidtagandet av åtgärder**Föreslagen lydelse*

32 §

Skydd för arbetstagare

Bestämmelser om grunderna för klassificeringen av arbetstagarna och övervakningen av exponeringen för strålning utfärdas genom förordning av statsrådet. *Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om de arrangemang på arbetsplatserna som krävs för att arbetstagarna ska kunna skyddas.*

32 a §

Godkännande av dosimetritjänst

Kriterier för godkännande av dosimetritjänsten är mätningens metodernas lämplighet, mätningsspersonalens kompetens samt nivån på det kvalitetssystem som används vid styrningen av verksamheten. Dosimetritjänsten godkänns för viss tid, högst fem år i sänder.

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om verksamheten inom dosimetritjänsten.

36 §

Utbildning och handledning för arbetstagarna

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om omfattningen av skyldigheten enligt 1 mom.

39 b §

Vidtagandet av åtgärder

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om detaljerna vid fullgörande av skyldigheterna enligt 2 mom.

Gällande lydelse

40 §

*Kvalitetssäkring**Föreslagen lydelse*

40 §

Kvalitetssäkring

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om genomförande av kvalitetssäkring.

45 §

Utredning av exponeringen för strålning

45 §

Utredning av exponeringen för strålning

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om utredning av exponeringen för strålning enligt denna paragraf.

50 §

Verksamhetsutövarens ombesörjningsplikt

50 §

Verksamhetsutövarens ombesörjningsplikt

Strålsäkerhetscentralen får meddela närmare föreskrifter om innehållet i ombesörjningsplikten enligt denna paragraf.

53 §

Inspektionsrätt och rätt till information

53 §

Inspektionsrätt och rätt till information

När gruvmyndigheten har beviljat tillstånd enligt 9 § i gruvlagen till malmetning som har som mål att lokalisera och undersöka fyndigheter av uran eller torium har Strålsäkerhetscentralen i syfte att garantera strålsäkerheten rätt att i behövlig omfattning granska och övervaka malmetningsområdet och dess omgivning. Strålsäkerhetscentralen har rätt att genomföra de nödvändiga gransknings- och övervakningsåtgärderna också då andra gruvmineraler bryts och hanteras med stöd av ett gruvtillstånd enligt 16 § i gruvlagen och verksamheten har eller kan ha verkningar för strålsäkerheten i omgivningen.

Gällande lydelse

71 §

Föreslagen lydelse

71 §

Hörande om Strålsäkerhetscentralens föreskrifter

Innan Strålsäkerhetscentralen meddelar föreskrifter enligt 2 § 2 mom., 11 § 3 mom., 23 § 3 mom., 31 c § 2 mom., 32 § 2 mom., 32 a § 4 mom., 36 § 3 mom., 39 b § 3 mom., 40 § 2 mom., 45 § 3 mom. och 50 § 4 mom. ska centralen höra de tillståndshavare som avses i 20 §, den delegation som avses i 7 § samt social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet samt i behövlig omfattning andra myndigheter.

Denna lag träder i kraft den 20 .